

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego projekt „Wsparcie osób z autyzmem” I

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Wiedza potrzebna od zaraz - działania informacyjne i poradnicze na rzecz osób z autyzmem”
styczeń 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Autyzm – poradnictwo specjalistyczne przeciw wykluczeniu” realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Grudzień 2014 r., aktualizacja częściowa

Informator dla rodziców osób z autyzmem województwo dolnośląskie 2009 r.

edycja pierwsza, grudzień 2009 r.

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Od wykluczenia do integracji - w obronie podstawowych praw osób z autyzmem” realizowanego przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

maj 2013 r., aktualizacja częściowa.

PARTNERZY

PRZED DIAGNOZĄ.....	4
PO DIAGNOZIE.....	6
I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE.....	6
POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI?.....	6
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM.....	8
PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ.....	9
NZOZ PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM.....	10
PORADNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY.....	10
INNE NZOZ.....	11
PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	13
NIEPUBLICZNE PLACÓWKI DIAGNOSTYCZNO-TERAPEUTYCZNE.....	16
TERAPIE WSPOMAGAJĄCE.....	19
INNE PLACÓWKI.....	20
II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI	21
ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH.....	21
WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU.....	28
PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM.....	39
III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	62
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE.....	62
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE - ZASIŁEK CELOWY.....	63
PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE.....	64
IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN.....	65
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY.....	65
ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI.....	67
ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE.....	74
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY.....	76
V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	78
TRYB ORZEKANIA.....	78
LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ.....	80
ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ.....	81
VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON.....	81
TURNUS REHABILITACYJNY.....	81
DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH.....	85
VII. WSPARCIE DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM	86
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY	86
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ.....	89
ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ.....	94
VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	95
SPIS ORGANIZACJI W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM.....	95

PRZED DIAGNOZĄ

podjęcie autyzmu lub innych całościowych zaburzeń rozwojowych

Z badań wynika,
że w większości przypadków
pierwszy niepokój i podejrzenie,
że rozwój dziecka nie jest prawidłowy,
sygnalizują rodzice.

Jest to oczywiste ze względu na charakter zaburzeń autystycznych – są to zaburzenia relacji i porozumiewania się z innymi osobami oraz tendencja do nietypowych, dziwnych, stereotypowych zachowań i zainteresowań, ograniczenie różnorodności zabawy. Wczesne oznaki takich nieprawidłowości rozwojowych są najbardziej zauważalne w naturalnych relacjach i sytuacjach domowych, rodzinnych. Dlatego pierwsi spostrzegać je mogą rodzice.

Niekiedy sygnał wypływa od członków dalszej rodziny, opiekunek, lekarzy, wychowawców przedszkolnych, psychologów lub innych osób mających kontakt z dzieckiem. W przypadku takich podejrzeń, warto szybko zgłosić się na wizytę do specjalistycznego ośrodka (Poradni dla Dzieci z Autyzmem) z prośbą o ocenę rozwoju dziecka (szybko z tego względu, że oczekiwanie na termin wizyty może być długie). W większości tego rodzaju placówek, również finansowanych przez NFZ, **nie jest wymagane skierowanie**. Jeżeli jego przedstawienie jest wymagane, poproś o nie lekarza rodzinnego lub pediatrę w Twojej Poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

**Informacje o placówkach, w których możesz uzyskać
pomoc diagnostyczną, znajdziesz w rozdziale
ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE**

■ **WAŻNE INFORMACJE** ►► Twoje dziecko i Ty potrzebujecie konkretnej oceny prawidłowości rozwoju dziecka – wykluczenia lub potwierdzenia zaburzeń – przez postawienie rozpoznania zgodnego z kryteriami diagnostycznymi obowiązującej w Polsce klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 (*patrz ramka z wykazem rozpoznań CAŁOŚCIOWYCH ZABURZEŃ ROZWOJOWYCH*).

CAŁOŚCIOWE ZABURZENIA ROZWOJOWE

Wykaz rozpoznań według obowiązującej w Polsce
Międzynarodowej Klasyfikacji
Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10

F 84 Całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.0 Autyzm dziecięcy F 84.1 Autyzm atypowy F 84.2 Zespół Retta

F 84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne

**F 84.4 Zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym
i ruchami stereotypowymi**

F 84.5 Zespół Aspergera

F 84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nieokreślone

W przypadkach trudnych diagnostycznie może to być początkowo rozpoznanie wstępne, do dalszej obserwacji i weryfikacji diagnozy w ciągu kilku miesięcy. Placówka, stawiająca rozpoznanie wstępne, powinna wskazać jak i gdzie kontynuować postępowanie diagnostyczne.

W przypadku występowania nieprawidłowości w rozwoju, przedłużenie procesu stawiania ostatecznej diagnozy nie powinno odraczać podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Ze względu na ewentualną potrzebę zapewnienia dziecku odpowiednich świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej, konieczne jest uzyskanie **potwierdzenia rozpoznania w formie pisemnego zaświadczenia.**

■ **UWAGA** ► Opisany wyżej proces diagnostyczny dotyczy ustalenia rozpoznania rozumianego w sensie medycznym, to znaczy czy w przypadku Twojego dziecka występuje lub nie występuje autyzm dziecięcy bądź inne całościowe zaburzenie rozwojowe (ze spektrum autyzmu). Taka diagnoza w terminologii medycznej określana jest jako **diagnoza nozologiczna** (oznacza rozpoznanie konkretnej jednostki chorobowej lub zespołu zaburzeń zgodnie z kryteriami diagnostycznymi klasyfikacji ICD-10).

Oprócz diagnozy nozologicznej niezbędne jest również dokonanie **diagnozy funkcjonalnej** Twojego dziecka. **Diagnoza funkcjonalna** określa poziom rozwojowy dziecka we wszystkich istotnych funkcjach, m.in. ruchowych, percepcyjnych, poznawczych, porozumiewania się z otoczeniem, w odniesieniu do inwentarzy prawidłowego rozwoju. Dokonywana jest przy pomocy odpowiednich skal i testów. Najczęściej stosowanym narzędziem diagnostycznym dla dzieci z autyzmem jest PEP-R (Profil Psychoedukacyjny wg E. Schoplera), a dla młodzieży i dorosłych z autyzmem – jego odpowiednia do wieku wersja AAPEP (lub nowsza TTAP). Diagnoza funkcjonalna jest podstawą do tworzenia **indywidualnych planów i programów terapeutycznych oraz edukacyjnych** dla dzieci i młodzieży z autyzmem. Powinna być cyklicznie ponawiana w miarę rozwoju dziecka. Jest podstawą kompleksowego postępowania terapeutycznego. Dlatego jest niezbędna w następnych etapach po diagnozie nozologicznej.

PO DIAGNOZIE

Jeżeli w wyniku postępowania diagnostycznego podejrzenie zaburzeń rozwoju u Twojego dziecka zostało potwierdzone, jeżeli rozpoznano u niego autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera lub inne całościowe zaburzenie rozwojowe to:

twoje dziecko powinno zostać jak najszybciej objęte pomocą terapeutyczną, rehabilitacyjną i edukacyjną.

Składają się na nią świadczenia zdrowotne, edukacyjne (dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz pomocy społecznej, które przedstawiamy w kolejnych rozdziałach Informatora.

■ **UWAGA** ► Z interwencją terapeutyczną nie można czekać również w przypadku przedłużania się procesu diagnostycznego.

Może mieć miejsce sytuacja, w której ze względu na trudności diagnostyczne po pierwszych wizytach nie zostało jeszcze postawione ostateczne, jednoznaczne rozpoznanie. Niezbędna jest wówczas dłuższa obserwacja, kontynuacja postępowania diagnostycznego. Jednak jeżeli diagnoza wstępna potwierdza podejrzenie całościowych zaburzeń rozwojowych, konieczne jest podjęcie oddziaływań terapeutycznych i rehabilitacyjnych bezzwłocznie, na podstawie wstępnego rozpoznania, nie czekając na potwierdzenie ostatecznej diagnozy.

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

System opieki zdrowotnej w Polsce powinien obejmować pomocą specjalistyczną osoby z autyzmem.

Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawiera umowy na świadczenie usług zdrowotnych dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi. Usługi te są kontraktowane w ramach Poradni dla Osób z Autyzmem. Także Poradnie Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży mogą zakontraktować świadczenia zdrowotne dla osób z autyzmem, jeżeli prowadzą odpowiednie programy terapeutyczne dla tych osób.

NFZ zawiera kontrakty na świadczenia Poradni dla Osób z Autyzmem również z niepublicznymi poradniami (niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej NZOZ), prowadzonymi przez organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) oraz podmioty prywatne.

■ **UWAGA** ►► Twoje dziecko może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, jeżeli odprowadzane są składki zdrowotne za dziecko (powinno być ono zgłoszone do ubezpieczenia). Korzystając ze służby zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, należy przedstawić dowód ubezpieczenia.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do świadczeń zdrowotnych

(odległy termin wizyty, brak miejsc, brak specjalistycznych placówek zdrowotnych dla osób z autyzmem) skargi możesz kierować do:

Działu Skarg i Wniosków Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ,
ul. Joannitów 6, 50-525 Wrocław, tel. (071) 797 91 00, infolinia 800 804 001

Centrum Obsługi Ubezpieczonych DOWNFZ
ul. Dawida 2 (pok. 9 i 10), 50-527 Wrocław, kontakt osobisty

Działu Skarg i Wniosków przy Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa, tel. (022) 572 60 00, fax 572 63 33

Biura Rzecznika Praw Pacjenta
ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa, sekretariat: tel. (022) 532 82 50, fax (022) 532 82 30
ogólnopolska bezpłatna infolinia: 800 190 590
e-mail: sekretariat@bpp.gov.pl
www.bpp.gov.pl

Fundacji Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej
ul. Nowogrodzka 62a lok. 315, 02-002 Warszawa, tel. (022) 474 15 22, fax (022) 474 15 23
e-mail: kontakt@prawapacjenta.eu
<http://www.prawapacjenta.eu/>

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń zdrowotnych może być:

- dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – druk ZUS RMUA wydawany przez pracodawcę, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja ubezpieczeniowa wraz z aktualnym wpisem i pieczęcią (wpis ten ważny jest tylko miesiąc),
- dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą – aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- dla osoby ubezpieczonej w KRUS – legitymacja KRUS wraz z dowodem wpłaty ostatniej składki na ubezpieczenie społeczne,
- dla emerytów i rencistów – legitymacja emeryta lub rencisty lub aktualny odcinek emerytury lub renty,
- dla osoby bezrobotnej – aktualne zaświadczenie z Urzędu Pracy,
- dla osoby ubezpieczonej dobrowolnie – umowa zawarta z NFZ wraz z aktualnym dowodem opłaty składki,
- dla członka rodziny osoby ubezpieczonej – dowód opłacenia składki zdrowotnej przez osobę, która zgłosiła członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego, legitymacja rodzinna z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualną datą i pieczęcią płatnika lub ZUS, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja emeryta lub rencisty z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualnym odcinkiem emerytury lub renty; w przypadku członków rodziny – dzieci, które ukończyły 18 r.ż., dodatkowo należy przedstawić dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki (do 26 r.ż.) lub dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności.

■ **Gdzie szukać informacji?** ►► Informacje o tym, które poradnie zawarły kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na leczenie osób z autyzmem można uzyskać:

- dzwoniąc na prowadzoną w oddziale wojewódzkim NFZ infolinię dotyczącą kontraktów zawartych na świadczenia zdrowotne:

Dolnośląski Oddział Wojewódzki NFZ, np. Wydział Świadczeń Opieki Zdrowotnej:
tel. (071) 797 92 79

- na stronie internetowej www.nfz-wroclaw.pl
Dolnośląskiego Oddziału NFZ w zakładce : Informacje ogólne → Zawarte umowy → Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień → Świadczenia dla Osób z Autyzmem Dziecięcym lub Innymi Całościowymi Zaburzeniami Rozwoju

<https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/Provider/Index?ROK=2015&OW=01&ServiceType=04&Code=&Name=&City=&Nip=&Regon=&Product=%C5%9Bwiadczenia+dla+os%C3%B3b+z+autyzmem&OrthopedicSupply=false>

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM DZIAŁAJĄCE W RAMACH PUBLICZNEJ SŁUŻBY ZDROWIA KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Wrocław

Dzienny Ośrodek Psychiatrii i Zaburzeń Mowy dla Dzieci i Młodzieży

ul. Wołowska 9, 51-116 Wrocław, tel. (071) 352 84 12, fax (071) 352 79 91

e-mail: sekretariat@dopdim.pl

<http://dopdim.pl/>

Poradnia dla Osób z Autyzmem Dziecięcym

tel. (071) 352 84 12 wew. 38

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: godz. 8.00-17.00/18.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- diagnoza całościowa (psychiatryczna, psychologiczna, logopedyczna)
orientacyjny czas oczekiwania: około 1 miesiąca
kryteria zapisów: dzieci i młodzież do 18 r. ż

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- terapia z psychiatrą
- terapia psychologiczna
- terapia logopedyczna
- terapia indywidualna
- terapia integracyjna grupowa
- trening wyrażania potrzeb i emocji
- stymulowanie dziecka do nawiązywania kontaktów społecznych
- psychoedukacja
- terapia wspierająca dla rodziców
- integracja sensoryczna
- metoda Knillów
- Metoda Dobrego Startu
- zajęcia Metodą Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne
- stymulacja mono- i polisensoryczna
- Metoda Ułatwionej Komunikacji
orientacyjny czas oczekiwania: około 2-3 miesięcy
kryteria zapisów: dzieci i młodzież do 18 r. ż

Wrocławskie Centrum Zdrowia SPZOZ

ul. Podwale 13, 50-043 Wrocław, tel. (071) 355 65 18 355 63 61

e-mail: pzp-rejestracja@spzoz.wroc.pl

<http://www.spzoz.wroc.pl/pl/pzpiu>

Poradnia dla Osób z Autyzmem Dziecięcym

PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:

KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Wrocław

Centrum Neuropsychiatrii „NEUROMED” SPZOZ

Oddział Dzienny Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży

ul. Białowieska 74a, 54-235 Wrocław, tel. (071) 350 17 30 wew. 31 lub 350 17 80 wew. 31

e-mail: sekretariat@neuropsychiatria.com

<http://www.neuropsychiatria.com/pl/strona-glowna.html>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: 7.00-19.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- diagnoza całościowa: psychiatryczna, neurologiczna, psychologiczna

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

orientacyjny czas oczekiwania: dzieci: około 3 tygodni;

dorośli: powyżej 1 miesiąca

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- terapia psychiatryczna
- terapia psychologiczna
- terapia logopedyczna
- integracja sensoryczna
- terapia indywidualna i grupowa

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM,
KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

powiat strzeliński

Stowarzyszenie Świętego Celestyna

Mikoszków 27, 57-100 Strzelin, tel. sekretariat (071) 395 81 01, rejestracja: (071) 395 81 00,
fax (071) 395 81 02

e-mail: sekretariat@celestyn.pl

www.celestyn.pl

Centrum Rehabilitacji i Neuropsychiatrii "CELESTYN" NZOZ Poradnia dla Osób z Autyzmem Dziecięcym

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: godz. 8.00-15.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
 - diagnoza psychiatryczna, psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna
- orientacyjny czas oczekiwania:** 9-12 miesięcy
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, neurologiczne
- indywidualna terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna
- fizjoterapia
- dogoterapia
- hipoterapia

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

PORADNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA DZIECI

I MŁODZIEŻY,

KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Legnica

NZOZ Ośrodek Neuropsychiatrii Dziecięcej

Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży

ul. Asnyka 49/1-2, 59-220 Wrocław, tel. (076) 866 06 86

e-mail: poradnia.kozak@gmail.com

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm
- diagnoza całościowa

orientacyjny czas oczekiwania: około 5 miesięcy

kryteria zapisów: dzieci, młodzież do 18 roku życia

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm
- terapia indywidualna
- terapia psychologiczna
- terapia neurologopedyczna

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

kryteria zapisów: dzieci, młodzież do 18 roku życia

INNE NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ,

KTÓRE MAJĄ W 2014 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Wrocław

Fundacja „Promyk Słońca”

ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w. 30, fax (071) 782 77 77 w. 40

e-mail: fundacja@promykslonca.pl

<https://www.promykslonca.pl/>

NZOZ Centrum Diagnostyczno-Rehabilitacyjne "Promyk Słońca"

Przychodnia

wizyty w ramach NFZ: tel. (071) 782 77 77 wew. 21, 30 lub (071) 367 68 49

e-mail: rejestracja@promyk.wroc.pl

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- układanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych
- terapia logopedyczna
- terapia psychologiczna
- terapia pedagogiczna
- socjoterapia
- muzykoterapia
- fizjoterapia

orientacyjny czas oczekiwania: na bieżąco

kryteria zapisów: dzieci i młodzież do 18 roku życia

Inna działalność Fundacji:

- Międzynarodowy Instytut Nowych Technologii
<https://www.promykslonca.pl/pl/mint>
- Instytut Spraw Społecznych
<https://www.promykslonca.pl/pl/instytut-spraw-spolecznych>
- działalność wydawnicza

powiat milicki

Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych

ul. Kopernika 20, 56-300 Milicz, tel./ fax (71) 383 00 14

e-mail: milickiespdion@wp.pl

<http://mspdion.home.pl/index.php?page=1-2>

Dzienny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

tel. (071) 384 11 10 , fax (071) 383 12 57

e-mail: dorw@mspdion.org.pl

<http://mspdion.home.pl/>

NZOZ Rehabilitacja Dzieci z Zaburzeniami Wiekui Rozwojowego

tel. do rejestracji: (071) 383 10 99

e-mail: nzo@mspdion.org.pl

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: 8.00-18.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- całościowa

orientacyjny czas oczekiwania: 2-3 miesiące

kryteria zapisów: dzieci do 7 roku życia

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- terapia indywidualna
- terapia psychologiczna
- terapia pedagogiczna
- zajęcia z neurologopedą
- EEG Biofeedback
- integracja sensoryczna
- zajęcia w sali doświadczania świata

orientacyjny czas oczekiwania: na bieżąco

kryteria zapisów: dzieci do 7 roku życia

INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wrocław

Dolnośląskie Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu

ul. J. Lelewela 13/6, 53-505 Wrocław, tel. (071) 342 72 08

e-mail: autyzm7@o2.pl

http://www.autyzm.wroclaw.pl/

Klub Aktywności „Po Drodze” dla młodzieży i dorosłych osób z autyzmem z Wrocławia

ul. Głogowska 30, 53-621 Wrocław, tel. (071) 342 72 08

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
Ustalane indywidualnie po wcześniejszym kontakcie telefonicznym.*

Oferowana pomoc:

TERAPIA :

- autyzm, Zespół Aspergera
 - praca nad wzrostem gotowości do podjęcia aktywności zawodowej
 - praca nad rozwijaniem ekspresji
 - praca nad rozwojem umiejętności społecznych, umiejętności komunikacyjnych, wzrostem samodzielności i zaradności życiowej
 - kształtowanie umiejętności wykonawczych
- W ramach Klubu działają grupy: aktywności, terapeutyczna i integracyjne.

Grupa aktywności:

- zajęcia w oparciu o plany aktywności
- zajęcia sportowe
- zajęcia integracyjne
- zajęcia plastyczne
- zajęcia techniczne
- doskonalenie komunikacji

Grupy integracyjne (dla wysoko funkcjonujących osób z autyzmem i z Zespołem Aspergera):

- nauka nawiązywania i utrzymywania nowych znajomości
- odkrywanie mocnych stron uczestników zajęć i wzmacnianie ich
- odnoszenie sukcesów w bezpiecznej grupie

Grupa terapeutyczna:

- zajęcia plastyczne
 - zajęcia sportowe
 - zajęcia relaksacyjne połączone ze stymulacją
 - nauka aktywnego spędzania czasu wolnego
- orientacyjny czas oczekiwania:** w miarę wolnych miejsc
kryteria wiekowe: młodzież (po zakończeniu obowiązkowego szkolnego), osoby dorosłe z autyzmem i z Zespołem Aspergera

Oferowana pomoc:

PORADNICTWO SPOŁECZNO-PRAWNE

- porady udzielane są od poniedziałku do piątku w godz. 11.00-13.00 (z wyjątkiem sierpnia)

Uwaga dla Asa 2014 – projekt współfinansowany przez Gminę Wrocław i PFRON, ul. Grabiszyńska 57, 53-503 Wrocław, tel. (071) 342 72 08

- zajęcia terapeutyczne dla dzieci z Zespołem Aspergera i dla wysokofunkcjonujących dzieci z autyzmem

Polskie Stowarzyszenie Terapii Behawioralnej
oddział Association for Behavior Analysis International™

Os. Wysokie 7, 31-819 Kraków, tel. /fax (012) 642 27 90
(Stowarzyszenie mieści się w budynku Szkoły Podstawowej nr 104, II piętro)
e-mail: biuro@pstb.org
gadu-gadu: 16068821
skype: pstb-biuro
<http://www.pstb.org/>

Ambulatorium Terapii Behawioralnej
Filia we Wrocławiu

ul. Kamiennogórska 16, 54-034 Wrocław, tel. (012) 642 27 90
e-mail: biuro@pstb.org

*W ambulatorium wrocławskim odbywają się konsultacje terapeutyczno-instruktażowe
oraz diagnoza funkcjonalna.
Konsultacje diagnostyczne (diagnoza psychopedagogiczna i funkcjonalna)
odbywają się tylko w ośrodku w Krakowie.*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- diagnoza funkcjonalna
- kryteria zapisów:** dzieci, młodzież, dorośli
- orientacyjny czas oczekiwania:** około 2,5 miesiąca

Oferowana pomoc:

KONSULTACJE TERAPEUTYCZNO-INSTRUKTAŻOWE:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- konstruowanie i ewaluacja indywidualnych programów terapeutycznych
- instruktaż dla rodziców dotyczący realizacji zaleceń terapeutycznych na terenie domu
- kryteria zapisów:** dzieci, młodzież, dorośli
- orientacyjny czas oczekiwania:** około 3,5 miesiąca

powiat oławski

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom “Tęcza”

ul. Iwaskiewiczza 11B, 55-200 Oława, tel. (071) 303 81 00, tel. kom. 0 603 238 631
e-mail: spdtecza@wp.pl
<http://www.tecza-olawa.pl/>

*Siedziba Stowarzyszenia mieści się w szkole podstawowej nr 8 w Oławie.
Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
wtorki 15.00-16.00, czwartki 10-13*

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, zespół Downa, Mózgowe porażenie dziecięce i innymi uszkodzeniami centralnego układu nerwowego
- terapia indywidualna i grupowa
- terapia logopedyczna
- terapia psychologiczna
- terapia pedagogiczna
- terapia zajęciowa
- rehabilitacja ruchowa
- muzykoterapia
- zajęcia relaksacyjne w sali doświadczania świata
- zajęcia w wodzie Metodą Hallwick

- Tęczowy Chór
 - hipoterapia w okresie letnim w Klubie Jeździectwa Sportowego „W Siodle” w Oławie
- kryteria wiekowe:** noworodki, dzieci, młodzież i dorośli
orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc
Uwaga: *Terapia dla podopiecznych Stowarzyszenia jest bezpłatna*

powiat strzeliński

Stowarzyszenie Świętego Celestyna

Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. sekretariat (071) 395 81 01
fax (071) 395 81 02
e-mail: sekretariat@celestyn.pl
www.celestyn.pl

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
indywidualne ustalanie terminów diagnozy i terapii
po kontakcie telefonicznym.*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
 - diagnoza psychologiczna, diagnostyka i leczenie farmakologiczne
- orientacyjny czas oczekiwania:** 9-12 miesięcy
kryteria wiekowe: dzieci, młodzież, osoby dorosłe

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, upośledzenie umysłowe, osoby niepełnosprawne ruchowo
 - konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, neurologiczne
 - terapia indywidualna i grupowa : zajęcia ruchowe przy muzyce, malowanie na jedwabiu
 - realizacja programów terapeutycznych oraz tworzenie we własnym zakresie indywidualnych
 - układanie programów edukacyjno-terapeutycznych;
 - rozwijanie umiejętności społecznych,
 - samoobsługi
 - hipoterapia
 - hydroterapia
 - dogoterapia
 - integracja społeczna dzieci z utyżmem z dziećmi zdrowymi poprzez uczestniczenie
 - w imprezach okolicznościowych
 - konsultacje dla rodziców, zalecenia do pracy w domu
- kryteria wiekowe:** dzieci, młodzież, osoby dorosłe

Oferowana pomoc:

SZKOLENIA:

- szkolenia dla rodziców
- szkolenia dla nauczycieli
- współpraca z placówkami edukacyjnymi

Oferowana pomoc:

PORADNICTWO:

- poradnictwo organizacyjno- prawne i konsultacje dla rodzin osób z autyzmem, specjalistów,
- poradnictwo dla członków Stowarzyszenia

NIEPUBLICZNE PLACÓWKI DIAGNOSTYCZNO- TERAPEUTYCZNE

Wrocław

ALFA ARIDANI Ośrodek Autyzmu i Innych Zaburzeń Rozwoju

ul. Armii Krajowej 4a/4, 50- 541 Wrocław, tel. (071) 360 41 44, fax (071) 360 41 45

e-mail: info@alfa-aridani.com

http://www.alfa-aridani.com/

*Informacja telefoniczna:
pon, śr., czw., pt.. 14.00-18.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, ADHD
- diagnoza psychiatryczno- psychologiczna
- diagnoza psychologiczno- pedagogiczna
- diagnoza neurologopedyczna
- diagnoza funkcjonalna
- Test PEP- R (Profil Psychoedukacyjny)

kryteria zapisów: dzieci od 1,5 roku do 18 roku życia.

W przypadku młodszych dzieci możliwość obserwacji
i konsultacji na terenie domu.

orientacyjny czas oczekiwania: około 3- 4 miesięcy

Centrum Terapii PROMITIS

ul. Kościuszki 108a lok. 11, 50-441 Wrocław, tel. (071) 798 01 98, tel. kom. 0 534 953 976

e-mail: wroclaw@centrum-terapii.pl

www.centrum-terapii.pl

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, ADHD, dysleksja
- diagnoza funkcjonalna
- diagnoza gotowości szkolnej

kryteria wiekowe: dzieci od 2 roku życia

orientacyjny czas oczekiwania: ok. 1 tygodnia

Oferowana pomoc:

TERAPIA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- opracowanie indywidualnych programów terapeutycznych
- trening umiejętności społecznych
- integracja sensoryczna
- terapia pedagogiczna
- terapia logopedyczna
- Biofeedback
- trening słuchowy Johansena
- metoda Tomatisa
- metoda Warnkego
- grupy wsparcia dla rodziców i opiekunów dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

kryteria wiekowe: dzieci od 2 roku życia

orientacyjny czas oczekiwania: informacja telefoniczna

Pracownia Terapeutyczna „Satori”

ul. Tęczowa 62/1a, 53- 603 Wrocław, tel. 0 691 268 544

e-mail: pracownia@ptsatori.pl

Oferowana pomoc:

TERAPIA :

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, ADHD, dysleksja, zaburzenia zachowania i emocjonalne
- terapia pedagogiczna
- terapia psychologiczna
- arteterapia
- wczesna interwencja (dzieci 0-3 lat)

kryteria wiekowe: brak

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

Przychodnia Specjalistyczno-Rehabilitacyjna PULSANTIS Sp. z o.o. Gabinet Diagnostyki i Terapii Dzieci z Utrudnieniami Rozwoju

ul. Ostrowskiego 3, 53-238 Wrocław, tel. (071) 339 11 40, 339 11 41,
fax (071) 339 17 20

e-mail: pulsantis@poczta.onet.pl

www.pulsantis.com.pl

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: 7.00-20.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- diagnoza psychologiczna, logopedyczna, neurologiczna, neurologopedyczna

kryteria zapisów: dzieci do okresu wczesnoszkolnego

orientacyjny czas oczekiwania: ok. miesiąca

Oferowana pomoc:

TERAPIA :

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- terapia indywidualna
- terapia grupowa
- terapia psychologiczna
- terapia logopedyczna
- dogoterapia
- basen
- EEG biofeedback
- integracja sensoryczna

kryteria wiekowe: dzieci do okresu wczesnoszkolnego

orientacyjny czas oczekiwania: na bieżąco

Stimulus Pracownia Wspierania Rozwoju

ul. Kwiska 41-43, 54- 210 Wrocław, tel. (071) 735 18 25, tel. kom. 0 665 075 405

e-mail: pracownia@stimulus.net.pl

<http://www.stimulus.net.pl/>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: 9.00-21.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- diagnoza kliniczna
- diagnoza funkcjonalna

kryteria wiekowe: dzieci, młodzież, osoby dorosłe

orientacyjny czas oczekiwania: ok. 4-6 tygodni

Oferowana pomoc:

TERAPIA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
- opracowanie indywidualnych programów terapeutycznych
- domowy program terapeutyczny
- indywidualne zajęcia terapeutyczne prowadzone w środowisku domowym dziecka
- asystent osobisty – asystowanie dziecku w jego codziennych czynnościach w najbliższym otoczeniu dziecka oraz asystowanie w placówce (przedszkolu/szkole)
- alternatywne metody komunikacji
- terapia grupowa: zajęcia psychomotoryczne i psychoedukacyjne
- trening umiejętności społecznych
- zajęcia z teorii umysłu

kryteria wiekowe: dzieci od 3 roku życia, młodzież

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

Inne formy pomocy:

- konsultacje problemowe dla rodziców i osób bezpośrednio pracujących z dziećmi z autyzmem- porady dotyczące podstawowych informacji o naturze problemów dziecka oraz pisemne zalecenia dotyczące postępowania z dzieckiem

SUBRIDEO – Terapeutyczny Punkt Przedszkolny

ul. Ołtaszyńska 10, 53-010 Wrocław, tel. 0728 924 426

e-mail: kontakt@subrideo.pl

<http://subrideo.pl/>

Społeczny Punkt Konsultacyjny

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek: 8.00-18.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, afazja, opóźniony rozwój mowy
- diagnoza całościowa (psychiatryczna, psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna)
- diagnoza SI
- diagnoza przetwarzania słuchowego (Tomatis)

kryteria wiekowe: dzieci

orientacyjny czas oczekiwania: 1 tydzień

Oferowana pomoc:

TERAPIA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju, niepełnosprawności sprzężone
- układanie indywidualnych programów terapeutycznych dla zdiagnozowanych dzieci
- zalecenia do pracy z dzieckiem w domu
- zalecenia do IPET
- integracja sensoryczna
- trening uwagi słuchowej metodą A. Tomatisa
- terapia psychologiczna
- terapia pedagogiczna
- terapia logopedyczna

kryteria wiekowe: 7-14 dni

orientacyjny czas oczekiwania: dzieci

TERAPIE WSPOMAGAJĄCE

Wrocław

Pracownia Psychostymulacji Terapia Logopedyczna dr M. Młynarska

ul. Kozanowska 111/19, 54-152 Wrocław, tel (071) 373 95 90

powiat jeleniogórski

Fundacja „Czarodziejska Góra”

Mniszków 31, 58-520 Janowice Wielkie, tel./ fax (075) 751 57 42,

tel. kom. 0 604 200 961, 0 606 232 595

e-mail: fundacja@czarodziejskagora.org.pl

<http://www.czarodziejskagora.org.pl/>

Oferowana pomoc:

- obozy rehabilitacyjno-wspinaczkowe oraz zimowe dla osób z autyzmem

INNE PLACÓWKI

Wrocław

Dolnośląska Wyższa Szkoła Edukacji

Instytut Pedagogiki Specjalnej

Gabinet Diagnostyki i Terapii Dzieci z Utrudnieniami Rozwoju

ul. Strzegomska 55, 53-611 Wrocław, tel. (071) 356 15 20, fax (071) 356 15 19

www.dswe.pl

Dni i godziny przyjęć pacjentów:

środa 8.30 - 12.00

Rejestracja po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym

Oferowana pomoc:

- wczesne wykrywanie i ukierunkowanie procesu diagnostycznego u dzieci (w okresie niemowlęcym i przedszkolnym)
- opracowywanie programu indywidualnej terapii psychologiczno-pedagogicznej
- zajęcia terapeutyczne

UWAGA: *Konsultacje i zajęcia są bezpłatne*

Doradca Metodyczny

Izabela Sokołowska- Zatorska (071)796 45 53

Pedagog specjalny, doradca metodyczny w zakresie pracy z dzieckiem autystycznym

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

■ ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego niezbędne w przedszkolach i szkołach oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, udzielają też pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzinom.

Do zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy m.in. terapia zaburzeń rozwojowych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny oraz szkoły.

Poradnie wydają opinie w sprawach dotyczących m.in.:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.

Pomoc oferowana w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznych jest bezpłatna.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 ., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1488)*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dotyczące poradni psychologiczno-pedagogicznych powinny znajdować się w starostwie w Wydziale Edukacji (Oświaty) oraz w analogicznym wydziale Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy. Informacji tych można także szukać w Kuratorium Oświaty.

W województwie dolnośląskim wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych można znaleźć na stronie internetowej Kuratorium Oświaty we Wrocławiu:
<http://www.kuratorium.wroclaw.pl>

►► **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:**

Jelenia Góra

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wolności 259, 58-560 Jelenia Góra, tel./ fax (075) 647 30 01

e-mail: porpp@wp.pl

Legnica

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1

ul. Wrocławska 183a, 59-220 Legnica, tel. / fax (076) 854 68 43

e-mail: pppnr1@poczta.fm

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2

ul. Witelona 8, 59-220 Legnica, tel. (076) 723 31 00

Wrocław

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje pięć Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1

ul. Kołłątaja 1 lok. 6, 50-002 Wrocław, tel./ fax (071) 344 83 35

e-mail: sekretariat@ppp1.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2

ul. 5 Jedności Narodowej 11, 20-301 Wrocław, tel./ fax (071) 322 64 77

e-mail: sekretariat@ppp2.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4

ul. Jemiołowa 59, 53-426 Wrocław, tel. (071) 338 00 01

e-mail: ppp59@op.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5

ul. Czajkowskiego 28, 51-171 Wrocław, tel. (071) 325 48 50

e-mail: ppp5@neostrada.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 9

ul. Krakowska 102, 50-427 Wrocław, tel. (071) 786 70 15

e-mail: sekretariat@ppp9-wroc.pl

www.ppp9-wroc.pl

powiat bolesławiecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Zwycięstwa 9, 59-700 Bolesławiec, tel. (075) 732 26 58

e-mail: bolppp@o2.pl

<http://bolppp.republika.pl>

powiat dzierzoniowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

**(działająca w ramach Powiatowego Centrum Poradnictwa
Psychologiczno- Pedagogicznego i Doradztwa Edukacyjnego)**

ul. Parkowa 2, 58-200 Dzierżonów, tel. (074) 831 56 79

e-mail: poradniaparkowa2@wp.pl

<http://www.powiatowecentrum.dzierzonow.pl>

Filia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Dzierżonowie

ul. Wolności 22-24, 58-260 Bielawa, tel. (074) 833 88 92

powiat glogowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

**w Powiatowym Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego
i Doskonalenia Nauczycieli**

ul. C. K. Norwida 3, 67-200 Głogów, tel. (076) 833 32 93

e-mail: pcpppidn@neostrada.pl

<http://www.pcpppidn.eu>

powiat górski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

**w Powiatowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa
Psychologiczno- Pedagogicznego**

Plac B. Chrobrego 27, 56- 200 Góra, tel. (065) 543 33 64

e-mail: pppgora@pcdn.edu.pl

<http://www.ppp.pcdn.edu.pl>

powiat jaworski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

**Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Poradnictwa
Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze**

ul. J. Piłsudskiego 11, 59-400 Jawor, tel. (076) 729 19 24

e-mail: sekretariat@pcpidm-jawor.pl

<http://www.pcpidm-jawor.pl>

powiat jeleniogórski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wolności 259, 58-560 Jelenia Góra, tel./ fax (075) 647 30 01
e-mail: porpp@wp.pl

powiat kamiennogórski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Edukacji

ul. Papieża Jana Pawła II 17, 58-400 Kamienna Góra, tel. (075) 645 02 44, 744 28 28
e-mail: kontakt@pcekamgora.org
<http://www.pcekamgora.org>

powiat kłodzki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają :

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. Szkolna 8, 57-300 Kłodzko, tel. (074) 867 37 69
e-mail: porpsychpedkl@wp.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. H. Sienkiewicza 8, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. (074) 644 28 82
e-mail: ppp_bk@op.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. Wojska Polskiego 35, 57- 340 Duszniki-Zdrój, tel. (074) 866 98 12
e-mail: pppduszniki@interia.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. Niepodległości 6/8, 57-400 Nowa Ruda, tel. (074) 872 26 81
e-mail: pppnr@o2.pl

powiat legnicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Pl. Zamkowy 2, 59-225 Chojnów, tel. (076) 818 85 64
e-mail: franka16@wp.pl

powiat lubański

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wł. Łokietka 2, 59-800 Lubań, tel. (075) 646 51 10

e-mail: pppluban@poczta.onet.pl

<http://www.pppluban.org>

powiat lubiński

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Aleja Komisji Edukacji Narodowej 6a, 59-300 Lubin, tel. (76) 849 7273

www.ppp.powiat-lubin.pl

powiat lwówecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Jana Pawła II 19, 59-600 Lwówek Śląski, tel. (075) 782 43 00

e-mail: poradniapp.lwoweysl@neostrada.pl

<http://www.poradnialwoweysl.neostrada.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kolejowa 45, 59-620 Gryfów Śląski, tel. (075) 781 32 68

e-mail: pppgryf@interia.pl

powiat milicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Centrum Edukacyjnym i Psychologiczno-Pedagogicznym

ul. Trzebnicka 4 B, 56-300 Milicz, tel. (071) 383 20 57

e-mail: sekretariat@pceipp.pl

<http://www.pceipp.pl>

powiat oleśnicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Rejonowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wojska Polskiego 67-69, 56-400 Oleśnica, tel. (071) 314 32 78,

fax (071) 314 01 88

e-mail: ppp.olesnica@wp.pl

<http://www.ppp-olesnica.yoyo.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Młyńska 1, 56-500 Syców, tel. (062) 785 27 08

e-mail: pedagogiczna.poradnia@xl.wp.pl

<http://www.poradnia.wroclaw.pl>

powiat oławski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Ośrodku Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej i Doradztwa Metodycznego

Pl. Zamkowy 18, 55-200 Oława, tel. (071) 313 22 39
e-mail: pppolawa@op.pl
<http://poradnia.olawa.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Al. Młodych 1, 55-231 Jelcz-Laskowice, tel. (071) 318 13 97
e-mail: ppp.jelczlaskowice@neostrada.pl

powiat polkowicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Ośrodku Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego

ul. Targowa 1, 59-100 Polkowice, tel. (076) 746 15 70, 845 16 67
e-mail: popppidm@poczta.fm
<http://www.polkowice.edu.pl>

powiat strzeliński

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Jana Pawła II 12, 57-100 Strzelin, tel. (071) 392 07 49
e-mail: ppp_strzelin@wp.pl
http://www.ppp_strzelin.republika.pl

powiat średzki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Rejonowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kolejowa 29, 55-300 Środa Śląska, tel. (071) 317 38 68
e-mail: poradniasroda@poczta.onet.pl

powiat świdnicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają trzy Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Pionierów 14, 58-100 Świdnica, tel. (074) 852 23 34
e-mail: sekretariat@poradniaswidnica.pl
<http://www.poradniaswidnica.pl>

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

Al. Wojska Polskiego 16 A, 58-110 Strzegom, tel. (074) 855 06 89
e-mail: poradnia_strzegom@poczta.onet.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. M. Skłodowskiej-Curie 9, 58-160 Świebodzice, tel. (074) 665 57 76, 854 12 97

e-mail: pppswieb@wp.pl

<http://www.pppswieb.pl>

powiat trzebnicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wrocławska 10, 55-100 Trzebnica, tel. (071) 312 07 49

e-mail: ppp-trzebnica@wp.pl

<http://poradniapp.trzebnica.pl>

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

ul. Rybacka 17, 55-140 Żmigród, tel. (071) 385 30 02

e-mail: poradniazmigrod@poczta.onet.pl

powiat wałbrzyski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. J. Matejki 7, 58-300 Wałbrzych, tel. (074) 842 22 43, 842 52 63

e-mail: sekretariat@ppp.edu.pl

<http://www.ppp.edu.pl>

powiat wołowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

**w Powiatowym Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej
w Wołowie**

ul. J. Piłsudskiego 27, 50-002 Wołów, tel. (071) 389 25 46

e-mail: pppwolow@op.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

**w Powiatowym Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej
w Wołowie**

ul. 1 Maja 21, 56-120 Brzeg Dolny, tel. (071) 319 99 94

e-mail: pppbd@vp.pl

powiat złotoryjski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Powiatowym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa PP

ul. Szkolna 1, 59-500 Złotoryja, tel. (076) 878 35 49

e-mail: sekretariat@podnzlotoryja.pl

<http://podnzlotoryja.pl>

■ WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU

Pomoc ta organizowana jest dla małych dzieci (od urodzenia do momentu pójścia do szkoły, zazwyczaj do 7 roku życia). Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci ma na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu, w szkole podstawowej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, w szczególności dysponują środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomagania. Jednak nie wszystkie ww. placówki prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju.

Pomoc ta oferowana jest przez zespół specjalistów, w skład którego wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym: oligofrenopeda, tyflopeda lub surdopeda, psycholog, logopeda, inni specjaliści – w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny.

Zespół ten ustala kierunki pracy z dzieckiem oraz harmonogram podejmowanych działań w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wsparcia jego rodziny. Poza tym do jego zadań należy: nawiązanie współpracy z zakładem opieki zdrowotnej lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, opracowanie i realizacja indywidualnego programu pracy z dzieckiem i jego rodziną, analiza skuteczności pomocy udzielanej w ramach wczesnego wspomagania. Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu.

■ **UWAGA** ► Ze względu na bardzo małą liczbę godzin przewidzianą w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju (od jednej do dwóch godzin tygodniowo) forma ta może być jedynie uzupełnieniem podstawowych form terapii dla dzieci z autyzmem i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Aby dziecko mogło skorzystać z tego rodzaju wsparcia, musi mieć wydaną opinię o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Opinie te wydają publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

Bmoc oferowana w ramach wczesnego wspomagania rozwoju jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009 r.
w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci(Dz.U.2009.23.13)*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Przede wszystkim postaraj się dotrzeć do publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Twoim mieście lub powiecie. Tam można dowiedzieć się o placówkach oświatowych, w których jest prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Informacje te powinny znajdować się także w Wydziale Edukacji (Oświaty) Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy oraz w analogicznym wydziale w starostwie powiatu.

Jelenia Góra

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 14 w Jeleniej Górze

ul. Junaków 2a, 58-560 Jelenia Góra, tel. (075) 755 16 78
e-mail: mp14@o2.pl

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wolności 259, 58-560 Jelenia Góra, tel. (075) 647 30 01, 0 533 991 796,
fax (075) 647 30 03
www.pppjeleniagora.pl

Legnica

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Miejskie Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Zezem i Niedowidzeniem Nr 6

ul. Andromedy 14 Legnica, tel. (076) 723 33 79 (80)
e-mail: mp6legnica@o2.pl
www.mp6.webpark.pl

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 1

ul. Wrocławska 183a, 59-220 Legnica, tel./ fax (076) 854 68 43, 854 68 48
e-mail: pppnr1@poczta.fm
www.poradnianr1.lca.pl

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 2

ul. Witelona 8, 59-220 Legnica, tel. (076) 723 31 00
e-mail: ppp2legnica@wp.pl

Wrocław

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Fundacja „Promyk Słońca”

ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w. 30, fax (071) 782 77 77 w. 40
e-mail: fundacja@promykslonca.pl
<https://www.promykslonca.pl/>

Żłobek Integracyjny „Promyk Słońca”

ul. Manganowa 10, 53-441 Wrocław, tel. (071) 794 68 85

Przedszkole Integracyjne,

ul. Manganowa 10, 53-441 Wrocław, tel. (071) 782 77 77

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Promyk Słońca”

tel. (071) 367 05 44 (w godz. 8.00-16.00)
e-mail: poradnia@promykslonca.pl
<http://www.ppp.promykslonca.pl/>

MANASS - Poradnia

Aleja Wiśniowa 36a, 53-137 Wrocław, tel. (071) 360 20 48

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Centrum Rozwoju Umiejętności Intelktualnych”

Plac Świętego Macieja 7A, 50-244 Wrocław, tel. (071) 792 88 04
www.crui.edu.pl

Niepubliczna Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna "PRO - MED"

ul. Gwarna 6A, 50-001 Wrocław, tel. (071) 795 92 20
e-mail: poradnia@pro-med.pl
www.pro-med.pl/

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1

ul. Kościuszki 31/1, 50-011 Wrocław, tel./ fax (071) 344 83 35
e-mail: sekretariat@ppp1.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2

ul. Jedności Narodowej 112, 50-301 Wrocław, tel./ fax (071) 322 64 77, tel. (071) 321 10 77
e-mail: sekretariat@ppp2.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4

ul. Jemiołowa 59, 53-426 Wrocław, tel. (071) 338 00 01, fax (071) 333 14 32
e-mail: ppp59@op.pl
www.ppp4.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5

ul. Czajkowskiego 28, 51-171 Wrocław ,
tel. (071) 325 48 50
e-mail: sekretariat@ppp5.wroc.pl
www.ppp5.wroc.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 9

ul. Krakowska 102, 53-110 Wrocław, tel. (071) 786 70 15, 786 70 22
e-mail: sekretariat@ppp9-wroc.pl
www.ppp9-wroc.pl

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna

ul. Katedralna 4/8-9, 50-328 Wrocław tel. (071) 327 11 01

Przedszkole Nr 12 Integracyjne im. Diany Księżnej Walii

ul. Zgodna 10-14, 54-432 Wrocław, tel. (071) 343 46 74

Przedszkole Integracyjne Nr 68

ul. Jana Długosza 29, 51-162 Wrocław, tel. (071) 372 75 71
www.przedszkole68wroc.pl

Przedszkole Integracyjne Nr 89

ul. Oporowska 1, 53-434 Wrocław, tel. (071) 362 18 12
www.p89.wroclaw.pl

Przedszkole Nr 93 Integracyjne im. Jana Brzechwy

ul. Grochowa 15, 53-423 Wrocław, tel. (071) 798 68 23
e-mail:przedszkole_integracyjne_93@wp.pl
www.przedszkole93.com

PublicznePrzedszkole Integracyjne "PromykSłońca"

ul. Swobodna 8A, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77
www.promykslonca.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 7

(Przedszkole z oddziałem dla dzieci z autyzmem)

ul. Głogowska 30, 53-621 Wrocław, tel. (071) 355 65 60

e-mail: 7sosw@wp.pl

<http://zpo2.wroc.pl/>

powiat bolesławiecki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bolesławcu

ul. Trankiewiczów 11, 59-700 Bolesławiec, tel. (075) 732 26 58

e-mail: poradnia@pppboleslawiec.pl

www.pppboleslawiec.pl

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Opitza 11, 59-700 Bolesławiec, tel. (075) 732-79-60, 75 735 17 98

www.poradnia.boleslawiec.pl

powiat dzierzoniowski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Edukacyjnego w Dzierżoniowie

ul. Parkowa 2, 58-200 Dzierżoniów, tel. (074) 831 56 79

e-mail: poradniaparkowa2@wp.pl

<http://www.powiatowecentrum.dzierzoniow.pl>

Przedszkole Publiczne Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi i Oddziałem Specjalnym

ul. Miernicza 2, 58-200 Dzierżoniów, tel. (074) 831 24 20

Przedszkole Publiczne Nr 2 im. Marii Konopnickiej z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Bielawska 1, 58-250 Pieszycy, tel. (074) 836 54 25

www.przedszkolenr2.twojemiejsce.pl

Publiczne Przedszkole Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Wolności 88, 58-260 Bielawa, tel. (074) 645 22 27

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Augustianek

ul. Mikołaja Kopernika 2, 58-260 Bielawa, tel. (074) 833 45 28

www.augustianki_bielawa.republika.pl

powiat głogowski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Przedszkole Publiczne Nr 20 z Oddziałem Żłobkowym i Oddziałem Integracyjnym

ul. Herkulesa 4, 67-200 Głogów, tel. (076) 726 5609

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli

ul. C. K. Norwida 3, 67-200 Głogów, tel. (076) 833 32 93

e-mail: pcpppidn@neostrada.pl

<http://www.pcpppidn.eu>

powiat jaworski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze

ul. J. Piłsudskiego 11, 59-400 Jawor, tel. (076) 729 19 24 wew. 26
e-mail: sekretariat@pcpidm-jawor.pl
<http://www.pcpidm-jawor.pl>

Śpecialny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej

ul. Ignacego Paderewskiego 6, 59-400 Jawor, tel. (076) 870 24 72, 870 29 63, 871 05 45
www.sosw-jawor.pl

powiat jeleniogórski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wolności 259, 58-560 Jelenia Góra, tel. (075) 647 30 01, 533 991 796
e-mail: porpp@wp.pl
<http://www.pppjeleniagora.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Zamkowa 5, 58-530 Kowary, tel. (075) 718 25 72
e-mail: poradniakowary@wp.pl
www.poradnia-kowary.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Górna 29, 58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 717 24 67
e-mail: pppdorotaraczynska@wp.pl
www.poradniaszklarska.pl

powiat kamiennogórski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Edukacji

ul. Papieża Jana Pawła II 17, 58-400 Kamienna Góra, tel. (075) 645 02 44, 744 28 28
e-mail: kontakt@pcekamgora.org
<http://www.pcekamgora.org>

powiat kłodzki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. Szkolna 8, 57-300 Kłodzko, tel. (074) 867 37 69
e-mail: porpsychpedkl@wp.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Przy Powiatowym Centrum Doradztwa i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku

ul. H. Sienkiewicza 8, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. (074) 644 28 82
e-mail: pppbk@op.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Przyjaciół Środowiska

ul. Zdrojowa 11, 57-520 Długopole Zdrój, tel. (074) 813 91 69

e-mail: soszwdlugopole@o2.pl

powiat legnicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Pl. Zamkowy 2, 59-225 Chojnów, tel. (076) 818 85 64

e-mail: franka16@wp.pl

www.pppp-chojnow.pl

powiat lubański

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wł. Łokietka 2, 59-800 Lubań, tel. (075) 646 51 10

e-mail: pppluban@poczta.onet.pl

http://www.pppluban.org

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Mikołaja Kopernika 1, 59-800 Lubań, tel. (075) 722 22 96

e-mail: soswluban@wp.pl

www.soswluban.bip.net.pl

powiat lubiński

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Aleja Komisji Edukacji Narodowej 6a, 59-300 Lubin, tel. (076) 849 7273

e-mail: poradnictwo_ppp_lubin@wp.pl

www.ppp.powiat-lubin.pl

Przedszkole Miejskie Nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Szkolna 23, 59-300 Lubin, tel. (076) 746 83 86

www.pm9.wp.pl

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Lubinie

ul. Składowa 3, 59-300 Lubin, tel./ fax (076) 749 72 71

e-mail: sekretariat@zsipo.lubin.pl

http://www.zsipo.lubin.pl/cms/

powiat lwówecki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Jana Pawła II 19, 59-600 Lwówek Śląski, tel. (075) 782 43 00

e-mail: poradniapp.lwoweksl@neostrada.pl

http://www.poradnialwoweksl.neostrada.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kolejowa 16, 59-620 Gryfów Śląski, tel. (075) 781 32 68

e-mail: pppgryf@interia.pl

www.ppp-gryfowslaski.pl

powiat milicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Edukacyjnym i Psychologiczno-Pedagogicznym

ul. Trzebnicka 4 B, 56-300 Milicz, tel./ fax (071) 384 02 38, tel. (071) 384 02 37

e-mail: sekretariat@pceipp.pl

<http://www.pceipp.pl>

Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych

ul. Kopernika 20, 56-300 Milicz, tel./ fax (71) 383 00 14

e-mail: biuro@mspdion.org.pl

www.mspdion.home.pl

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi

Zespół Rewalidacyjno-Wychowawczy

Przygotowanie Przedszkolne

powiat oleśnicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Młyńska 1, 56-500 Syców, tel. (062) 785 27 08

e-mail: pedagogiczna.poradnia@xl.wp.pl

<http://www.poradnia.wroclaw.pl>

Rejonowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wojska Polskiego 67-69, 56-400 Oleśnica, tel. (071) 314 32 78,

fax (071) 314 01 88

e-mail: ppp.olesnica@wp.pl

<http://www.ppp-olesnica.yoyo.pl>

powiat oławski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Ośrodku Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej i Doradztwa Metodycznego

Pl. Zamkowy 18, 55-200 Oława, tel. (071) 313 22 39

e-mail: pppolawa@op.pl

<http://poradnia.olawa.pl>

powiat polkowicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Ośrodku Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego

ul. Targowa 1, 59-100 Polkowice, tel. (076) 746 15 70, 845 16 67

e-mail: poppidm@poczta.fm

<http://www.polkowice.edu.pl>

powiat strzeliński

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Ośrodek Rewalidacyjno Wychowawczy w Mikoszowie przy Stowarzyszeniu Św. Celestyna

Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. (071) 395 81 01
www.celestyn.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Jana Pawła II 12, 57-100 Strzelin, tel. (071) 392 07 49
e-mail: ppp_strzelin@wp.pl
http://www.ppp_strzelin.republika.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Skoroszowice 20, 57-100 Strzelin, tel.(071) 393 03 29
<http://www.skoroszowice.pl/>

powiat średzki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Rejonowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kolejowa 29, 55-300 Środa Śląska, tel. (071) 317 38 68
e-mail: poradniasroda@poczta.onet.pl

powiat świdnicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 16

ul. Marcinkowskiego 10, 58-105 Świdnica, tel. (074) 852 60 70

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Pionierów 14, 58-100 Świdnica, tel.(074) 852 23 34
e-mail: sekretariat@poradniaswidnica.pl
<http://www.poradniaswidnica.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Al. Wojska Polskiego 16 A, 58-110 Strzegom, tel. (074) 855 06 89
e-mail: poradnia_strzegom@poczta.onet.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (nie moje zaznaczenie kolorem)

ul. M. Skłodowskiej-Curie 9, 58-160 Świebodzice, tel. (074) 665 57 76; 854 12 97
e-mail: pppswieb@wp.pl
<http://www.pppswieb.pl>

Publiczne Przedszkole Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II

ul. Księcia Bolka 17, 58-160 Świdnica, tel. (074) 666 96 48
<http://swiebodzice2.wesoleprzedszkole.pl/>

powiat trzebnicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wrocławska 10, 55-100 Trzebnica, tel. (071) 312 07 49
e-mail: ppp-trzebnica@wp.pl
<http://poradniapp.trzebnica.pl>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Rybacka 17, 55-140 Żmigród, tel. (071) 385 30 02
e-mail: poradniazmigrod@poczta.onet.pl

powiat wałbrzyski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Integracyjne Przedszkole Samorządowe Nr 17 im. Jana Brzechwy z Oddziałami Specjalnymi

ul. Ludwika Hirszfelda 15, 58-309 Wałbrzych, tel. (074) 665 64 60
www.przedszkole.szm.com

Niepubliczna Poradnia Specjalistyczna Psychologiczno- Pedagogiczna „ILUMINATOR”

ul. Armii Krajowej 4, 58-309 Wałbrzych, 506 045 035

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. J. Matejki 7, 58-300 Wałbrzych, tel. (074) 842 22 43, 842 52 63
<http://www.ppp.edu.pl>

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Główna 4, 58-309 Wałbrzych, tel. (074) 664 43 63

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Nowe Siodło 73, 58-350 Mieroszów, tel. (074) 845 82 23
www.soszwns.edu.pl

powiat wołowski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Wołowie

ul. J. Piłsudskiego 27, 50-002 Wołów, tel.(071) 389 25 46
e-mail: pppwolow@op.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Wołowie

ul. 1 Maja 21, 56-120 Brzeg Dolny, tel. (071) 319 99 94
e-mail: pppbd@vp.pl

Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej

ul. Tadeusza Kościuszki 27, 56-100 Wołów, tel. (071) 389 21 00
www.wolowpce.pl

powiat wrocławski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Gabinet Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kątach Wrocławskich

ul. Kolejowa 4, 55-002 Kamieniec Wrocławski, tel. (071)381 95 28

Gabinet Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kątach Wrocławskich

ul. Wiczyńska 14, 55-093 Kiełczów, tel. (071)398 96 51

Gabinet Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sobótce

ul. W. Witosa 18, 55-040 Kobierzyce, tel./ fax (071) 369 80 20

e-mail: poradnia_kobierzyce@wp.pl

Gabinet Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sobótce

ul. Wiosenna 7, 55-011 Siechnice, tel. (071) 311 39 46

Gabinet Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sobótce

ul. Urzędnicza 18 A, 55-020 Żórawina, tel. (071) 316 50 92

e-mail: poradnia_zorawina@wp.pl

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. 1 Maja 42, 55-080 Kąty Wrocławskie, tel. (071) 316 63 88

e-mail: pppkw@poczta.onet.pl

<http://www.poradniakatywroc.pl>

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Św. Jakuba 3, 55-050 Sobótka, tel.(071) 316 27 75, fax (071) 316 27 69

e-mail: poradnia_sobotka@wp.pl

<http://www.poradniasobotka.webpark.pl>

Specjalny Niepubliczny Ośrodek Wychowawczy

Wierzbice, ul. Lipowa 44, 55-040 Wierzbice, tel. (071) 390 88 32

<http://wierzbice.jozefitki.pl>

powiat ząbkowicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Gabinet Zamiejscowy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ząbkowicach Śląskich

ul. Wojska Polskiego 3, 57-220 Ziębice, tel. (074) 819 15 22

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli

ul. A. Mickiewicza 10, 57-200 Ząbkowice Śląskie, tel. (074) 815 78 28, 815 28 43

e-mail: por-pp@tlen.pl

<http://www.centrumporadnictwa.com>

powiat zgorzelecki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Władysława Broniewskiego 27A, 59-900 Zgorzelec, tel. (075) 771 60 70

<http://www.przedszkole-bajka.pl/>

Przedszkole Publiczne Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Świętego Jana 21a, 59-930 Zgorzelec, tel. (075) 775 89 78
www.przedszkole8.dzg.pl

Przedszkole Publiczne Nr3 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. 1-go Maja 33, 59-920 Bogatynia, tel. (075) 773 35 24
<http://pp3.future.pl/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Ludwika Waryńskiego 19/21, 59-920 Bogatynia, tel. (075) 773 21 25

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Powstańców Śląskich 1, 59-900 Zgorzelec, tel.(075) 775 26 08
e-mail: pppp_zgorz@pro.onet.pl
<http://www.poradnia.yoyo.pl>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej

ul. Armii Krajowej 10A, 59-900 Zgorzelec, tel. (075) 775 24 71

powiat złotoryjski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa PP

ul. Szkolna 1, 59-500 Złotoryja, tel.(076) 878 35 49
e-mail: sekretariat@podnzlotoryja.pl
<http://podnzlotoryja.pl>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka

ul. Stanisława Staszica 2, 59-500 Złotoryja, tel. (076) 878 33 72

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Miedziana 1, 59-550 Wojcieszów, tel. (075) 751 23 61

■ PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

Dzieci z autyzmem, z zespołem Aspergera i innymi zaburzeniami rozwojowymi w wieku przedszkolnym i szkolnym mają prawo do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. O jego wydanie wnioskuje rodzice.

Orzeczenie to jest wydawane dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki i metod kształcenia. Na tej podstawie przedszkole lub szkoła dostosowuje warunki i formy nauczania do potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu. Prawo oświatowe gwarantuje dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwość uczęszczania do wszystkich typów przedszkoli i szkół: ogólnodostępnych (tzw. masowych), integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, specjalnych, z oddziałami specjalnymi.

Placówka oświatowa, do której uczęszcza dziecko, ma zapewnić mu realizację zaleceń określonych w orzeczeniu. Uczeń taki ma także prawo do dostosowania treści nauczania, a co za tym idzie – dostosowania systemu jego oceniania. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem wydają poradnie psychologiczno-pedagogiczne wskazane przez kuratora oświaty.

Jeżeli stan zdrowia dziecka znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły (w tym do kl. 0), może być wydane orzeczenie o nauczaniu indywidualnym. Zajęcia te mogą być organizowane w domu rodzinnym, szkole lub w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Możliwe jest także wprowadzanie ucznia na zajęcia z innymi dziećmi, z klasą.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),*
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U.2010.228.1489),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U.2010.228.1490),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2008 r., nr 175, poz. 1086).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o przedszkolach i szkołach integracyjnych można znaleźć w Urzędzie Gminy (Miasta) oraz w Kuratorium Oświaty. Informacje o szkołach specjalnych znajdują się w starostwach powiatu i w Kuratoriach Oświaty.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przedszkola, szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej możesz kontaktować się z:

- wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta odpowiedzialnym za sprawy edukacji,
- starostą odpowiedzialnym za sprawy edukacji (jeżeli chodzi o szkoły specjalne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne).

Jeżeli przedszkole, szkoła, poradnia psychologiczno-pedagogiczna łamie prawa ucznia (nie realizuje zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, nie organizuje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, nie dostosowuje programu nauczania do potrzeb dziecka z orzeczonym kształceniem specjalnym), możesz kontaktować się z Rzecznikiem Praw Ucznia (osobą odpowiedzialną za kształcenie uczniów niepełnosprawnych) w:

Kuratorium Oświaty we Wrocławiu

Plac Powstańców Warszawy 1, 50- 951 Wrocław, tel. (071) 340 63 48,
fax (071) 340 61 08
e-mail: poczta@kuratorium.wroclaw.pl
www.kuratorium.wroclaw.pl

lub delegaturą Kuratorium Oświaty na Twoim terenie

Delegatura Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze
ul. Piłsudskiego 12, 58-500 Jelenia Góra, tel. (075) 642 48 10
e-mail: jeleniagora@kuratorium.wroclaw.pl

Delegatura Kuratorium Oświaty w Legnicy
Plac Słowiński 1, 59-208 Legnica, tel. (076) 724 35 28
e-mail: legnica@kuratorium.wroclaw.pl

Delegatura Kuratorium Oświaty w Wałbrzychu
ul. Aleja Wyzwolenia 22-24, 58-300 Wałbrzych
e-mail: walbrzych@kuratorium.wroclaw.pl

■ **SZKOŁY, W KTÓRYCH UCZĄ SIĘ DZIECI Z AUTYZMEM**

Dzieci z autyzmem mają prawo uczęszczać do wszystkich placówek edukacyjnych (ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych).

■ **SZKOŁY I PRZEDSZKOLA SPECJALNE ORAZ PROWADZĄCE ODDZIAŁY SPECJALNE:**

Trzebnica

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 5
Gimnazjum Specjalne Nr 2
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 2
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy
ul. Nowa 1, 55-100 Trzebnica, tel. (071) 312 07 40
e-mail: soswtrzebnica@wp.pl
www.soswtrzebnica.edupage.org

Jelenia Góra

Zespół Szkół Specjalnych Szpitala Uzdrawiskowego „Cieplice”

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

ul. Cieplicka 73/ 75, 58-560 Jelenia Góra, tel. (075) 647 04 90

Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Jeleniej Górze

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy - INTERNAT

ul. Kruszwicka 3 J, 58-560 Jelenia Góra, tel./ fax(075) 76 89 63 wew. 28

e-mail: zsipsekretariat@wp.pl

<http://www.zsip.jgnet.pl/>

Legnica

Miejskie Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Zezem i Niedowidzeniem Nr 6 w Legnicy

ul. Andromedy 14 Legnica, tel.(076) 723 33 79; 723 33 80

e-mail: mp6legnica@o2.pl

<http://www.mp6.legnica.pl/>

Zespół Placówek Specjalnych w Legnicy

Miejskie Przedszkole Specjalne Nr 5 w Legnicy

Specjalna Szkoła Podstawowa Nr 14 w Legnicy

Specjalne Gimnazjum Nr 14 w Legnicy

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Legnicy

ul. Tatrzaska 9, 59-200 Legnica, tel./ fax (076) 723 31 17

e-mail: spg14@wp.pl

<http://zpslegnica.edu.pl/spg14/>

Specjalna Szkoła Podstawowa Nr 12 w Legnicy

Specjalne Gimnazjum Nr 12 w Legnicy

Specjalna Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 7 w Legnicy

ul. Rycerska 13, 59-200 Legnica, tel./fax (076) 723 31 14

e-mail: admin@zpslegnica.edu.pl

<http://zpslegnica.edu.pl/rycerska13/>

Ośrodek Rewalidacyjno Wychowawczy w Legnicy

ul. Piechoty 1, 59-200 Legnica, tel. (076) 723 33 34, fax (076) 323 31 14

e-mail: orwlegnica@o2.pl

<http://zpslegnica.edu.pl/orw/>

Internat

ul. Piechoty 1, 59-200 Legnica, tel. (076) 723 31 26

e-mail: internat@zpslegnica.edu.pl

<http://zpslegnica.edu.pl/internat/>

Wrocław

Centrum Terapii PROMITS

ul. Kościuszki 108a lok. 11, 50-441 Wrocław, tel. (071) 798 01 98,
tel. kom. 0 534 953 976
e-mail: wroclaw@centrum-terapii.pl
www.centrum-terapii.pl

Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny

ul. Kryniczna 37, 51-213 Wrocław, tel. kom. 0 553 542 571
e-mail: wroclaw@centrum-terapii.pl
www.centrum-terapii.pl

HANDICAP Stowarzyszenie na Rzecz Wyrównywania Szans Rozwojowych Dziecka o Obniżonej Sprawności

Spółeczna Specjalna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia HANDICAP

Spółeczne Gimnazjum Specjalne Stowarzyszenia HANDICAP

Szkoła Przysposabiająca do Pracy Stowarzyszenia HANDICAP

ul. Stawowa 1 A, 50-015 Wrocław, tel./ fax (071) 343 78 15

e-mail: handicap.wroclaw@wp.pl

<http://www.handicap.edu.pl/>

- w Punkcie Przedszkolnym jest grupa integracyjna i specjalna

Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Wspólny Świat“

ul. Wojrowicka 58, 54-436 Wrocław, tel. 0501 174 592
<http://www.wspolnyswiat.com.pl/szkola>

Subrideo Terapeutyczny Punkt Przedszkolny

ul. Ołtaszyńska 10, 53-010 Wrocław, tel. 0728 924 426
e-mail: kontakt@subrideo.pl
<http://subrideo.pl/subrideo-we-wroclawiu,33,pl.html>

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

W Ewangelickim centrum Diakonii i Edukacji im. ks. Marcina Lutra

ul. Wejherowska 28, 54-239 Wrocław, tel. (071) 798 26 20 (wew. 342),
fax (071) 798 26 20
<http://www.diakonia.pl/>

Zespół Placówek Oświatowych Nr 2

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 7

Oddział Przedszkolny

<http://zpo2.wroc.pl/profil-sosw7.html>

Szkoła Specjalna Podstawowa Nr 102 dla Uczniów z Autyzmem

<http://zpo2.wroc.pl/profil-sp102gim58.html>

Gimnazjum Specjalne Nr 58 dla Uczniów z Autyzmem

<http://zpo2.wroc.pl/profil-sp102gim58.html>

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy Nr 2 dla Uczniów z Autyzmem

ul. Głogowska 30, 53-621 Wrocław, tel. (071) 357 53 59, tel./fax (071) 355 65-60

e-mail: 7sosw@wp.pl

<http://zpo2.wroc.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 9 im. Jana Brzechwy

Szkoła Podstawowa Nr 111

Gimnazjum Nr 54

ul. Wejherowska 28, 54-239 Wrocław, tel. (071) 798 26 20 wew. 342

e-mail: sosw9@tlen.pl

<http://www.sosw9.wroc.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 10 im. Janusza Korczaka
Szkoła Podstawowa Nr 87
Gimnazjum Specjalne Nr 55
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy Nr 1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 13
ul. Parkowa 27 Wrocław, tel. (071) 348 22 87, fax (071) 345 90 36
e-mail: sosw_nr10@wp.pl
<http://www.soswnr10.webd.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 11 im. Józefy Joteyko we Wrocławiu
Gimnazjum Nr 56 we Wrocławiu
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 14 we Wrocławiu
Internat
ul. Kamienna 99-101, 50-547 Wrocław, tel. (071) 336 14 47, tel./ fax (071) 794 59 46
e-mail: SOSWNR11WROC@o2.pl
<http://www.sosw11.wroclaw.pl/>

Zespół Szkół Nr 12 w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu
Wczesne Wspomaganie Rozwoju
Szkoła Podstawowa Nr 120
Gimnazjum Nr 45
ul. Białowieska 74A, 54-235 Wrocław, tel./ fax (071) 350 07 91
e-mail: sekretariat@zs12.edu.pl
<http://www.zs12.edu.pl/>
Liceum Ogólnokształcące nr XXXII
pl. Dominikański 6, 50-041 Wrocław (NEUROMED, oddział dzienny dla młodzieży),
tel. /fax. (071) 796 38 12
e-mail: sekretariat@zs12.edu.pl
<http://www.zs12.edu.pl/>

Zespół Szkół Nr 13 w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej
Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 101 we Wrocławiu
Gimnazjum Specjalne Nr 47 we Wrocławiu
ul. Wołowska 9, 51-116 Wrocław, tel./ fax (071) 352 73 46
e-mail: zs_nr13_wroclaw@poczta.onet.pl
<http://www.zs13.wroc.pl/>

powiat bolesławiecki

Powiatowy Zespół Szkół Specjalnych w Bolesławcu
Powiatowa Szkoła Podstawowa Specjalna w Bolesławcu
Powiatowe Gimnazjum Specjalne w Bolesławcu
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Bolesławcu
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Bolesławcu
Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Bolesławcu
ul. Zgorzelecka 28/29, 59-700 Bolesławiec, tel. / fax(075) 732 28 37
e-mail: pzsips.bol@op.pl
<http://www.pzsips.pl/>

powiat dzierzoniowski

Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

ul. Świdnicka 26, 58-200 Dzierżoniów, tel./ fax (074) 831 46 86

Niepubliczne Gimnazjum z Oddziałami Przystosabiającymi do Pracy w Bielawie

ul. Wolności 105, 58-260 Bielawa, tel./ fax (074) 833 13 77

<http://michalska.pl/content/view/152/108/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bielawie

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bielawie

Gimnazjum Nr 4 w Bielawie

Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 w Bielawie

Grupa Rewalidacyjno-Wychowawcza dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem głębokim

Grupy wychowawcze dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem lekkim, umiarkowanym i znacznym

ul. Wolności 92, Bielawa, tel./ fax (074) 833 44 67

e-mail: sosw.bielawa@interia.pl

<http://www.bielawa.neostrada.pl/>

Specjalny Ośrodek Wychowawczy prowadzony przez Zgromadzenie

Siostr Augustianek

ul. Mikołaja Kopernika 2, 58-260 Bielawa, tel. / fax (074) 833 45 28

e-mail: osrodek_augustianki@poczta.fm

<http://augustianki-bielawa.republika.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. księdza Jana Twardowskiego w Piławie Górnej

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Piławie Górnej

Gimnazjum Nr 2 w Piławie Górnej

Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosabiająca do Pracy

ul. Szkolna 6, 58-240 Piława Górna, tel. (074) 837 12 46, 0662 094 615

<http://www.sosw.pilawagorna.org/>

powiat górski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Wąsoszu

Szkoła Podstawowa w Wąsoszu

Gimnazjum Specjalne w Wąsoszu

Szkoła Specjalna Przystosabiająca do Pracy w Wąsoszu

Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Wąsoszu

Internat

ul. Janusza Korczaka 6, 56-210 Wąsosz, tel./ fax (065) 543 79 25

e-mail: soswwasosz@op.p

<http://www.sosw.pcdn.edu.pl/>

powiat jaworski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej w Jaworze
Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2 dla dzieci upośledzonych umysłowo
w stopniu lekkim w Jaworze
Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 3 dla dzieci upośledzonych umysłowo
w stopniu umiarkowanym i znacznym w Jaworze
Gimnazjum Specjalne Nr 3 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim
w Jaworze
Gimnazjum Specjalne Nr 4 dla dzieci upośledzonych umysłowo
w stopniu umiarkowanym i znacznym w Jaworze
Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do pracy w Jaworze
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Jaworze
Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Jaworze
Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Myśliborzu Filia w Jaworze
ul. Ignacego Paderewskiego 6, 59-400 Jawor, tel./ fax (076) 870 24 72,
tel. (076) 871 05 45, 870 29 63,
e-mail: soswjawor@poczta.onet.pl
<http://www.soswjawor.pl/onas01.html>

powiat jeleniogórski

Centrum Pulmonologii i Alergologii w Karpaczu S.A.
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna
Niepubliczne Gimnazjum Specjalne
ul. Myśliwska 13, 58-540 Karpacz, tel. 0883 358 147, fax (075) 761 63 74
e-mail: szkola-cpia@wp.pl
<http://www.szkola-cpia.karpacz.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych w Domu pomocy Społecznej "Junior" w Miłkowie
Szkoła Podstawowa Specjalna w Miłkowie
Gimnazjum Specjalne w Miłkowie
Trzyletnie Szkoły Specjalne Przystosowujące do Pracy w Miłkowie
Miłków 138, 58-535 Miłków, tel./ fax (075) 761 03 21
e-mail: dpsmiłkow@interia.eu
<http://www.dpsjunior.pl/>

powiat kamienogórski

Zespół Szkół Specjalnych w Kamiennej Górze
Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 3
Gimnazjum Specjalne Nr 3
Szkoła Przystosowująca do Pracy
Zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z upośledzeniem umysłowym
w stopniu głębokim
ul. Małgorzaty Fornalskiej 11, 58-400 Kamienna Góra, tel./ fax (075) 645 02 19
<http://www.zss-kg.pl/>

powiat kłodzki

Subrideo Terapeutyczny Punkt Przedszkolny
Plac B. Chrobrego 15, 57-300 Kłodzko, tel. 0728 924 426
e-mail: kontakt@subrideo.pl
<http://subrideo.pl/subrideo-w-klodzku,34,pl.html>

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Kłodzku

ul. Warty 70, 57-300 Kłodzko, tel. (074) 867 27 32

e-mail: zszspklodzko@wp.pl

Zespół Szkół Specjalnych w Kłodzku

Szkoła Podstawowa Specjalna w Kłodzku

Gimnazjum Specjalne w Kłodzku

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Kłodzku

ul. Wyspiańskiego 2, 57-300 Kłodzko, tel. (074) 867 36 31

e-mail: szkola54@wp.pl

**Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno - Wychowawczy
dla dzieci głęboko upośledzonych przy Zakładzie Leczniczo-Opiekuńczym
dla Dzieci w Piszkowicach prowadzonym przez Zgromadzenia Sióstr
Maryi Niepokalanej**

Piszkowice 53, 57-300 Kłodzko, tel. (074) 867 14 10, tel./ fax (074) 867 28 38

e-mail: piskowiczelo@o2.pl

http://zlopiskowice.ovh.org/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=97&Itemid=64

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Przyjaciół Środowiska
w Długopole Zdr.**

Szkoła Podstawowa dla Dzieci Słabo Słyszących i niesłyszących

Szkoła Podstawowa dla Dzieci Upośledzonych w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym

Gimnazjum dla Słabo Słyszących i niesłyszących

Gimnazjum dla Upośledzonych w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym

Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Długopole Zdroju

Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Słabo Słyszących i niesłyszących

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Przyjaciół Środowiska

ul. Zdrojowa 11, 57-520 Długopole Zdrój, tel. / fax (074) 813 91 69

e-mail: soszwdlugopole@o2.pl; glusi@wp.pl

<http://hosting0869623.az.pl/>

**Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Rehabilitacyjno-Hematologicznym
"ORLIK" w Kudowie Zdroju**

Szkoła Podstawowa Specjalna w Kudowie Zdroju

Gimnazjum Specjalne w Kudowie Zdroju

Bukowina 1, 57-350 Kudowa Zdrój, tel./ fax (074) 866 61 26

e-mail: zssorlik1@poczta.onet.pl

Zespół Szkół Specjalnych przy Sanatorium „Jagusia” w Kudowie Zdroju

Szkoła Podstawowa Specjalna w Kudowie Zdroju

Gimnazjum Specjalne w Kudowie Zdroju

ul. Słoneczna 17, 57-350 Kudowa Zdrój, tel. (074) 866 47 24

e-mail: jagusia91@gazeta.pl

<http://zssjagusia-kudowa.cba.pl/news.php>

Niepubliczne Szkoły Specjalne

Niepubliczna szkoła podstawowa specjalna prowadzona przez Siostry Franciszki
w Ludwikowicach

Niepubliczne Gimnazjum Specjalne prowadzone przez Siostry Franciszki
w Ludwikowicach

Niepubliczna Szkoła Przystosowująca do Pracy prowadzona przez Siostry
Franciszki w Ludwikowicach

ul. Wiejska 9, 57-450 Ludwikowice Kłodzkie, tel./ fax (074) 871 67 15

e-mail: nsp@poczta.onet.pl

http://www.naszyszkoły.ng.pl/006_nasze_szkoły.html

Zespół Szkół Specjalnych w Nowej Rudzie
Szkoła Podstawowa Specjalna w Nowej Rudzie
Gimnazjum w Nowej Rudzie
Szkoła Ponadgimnazjalna Przystosowująca do Pracy w Nowej Rudzie
ul. Kopernika 8, 57-400 Nowa Ruda, tel./ fax (074) 872 22 12
e-mail: zs_nowa_ruda@op.pl
<http://zswnr.prv.pl/>

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy prowadzony
przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa**
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
ul. Kościelna 2, 57-320 Polanica Zdrój, tel. (074) 868 12 64, 869 03 91
e-mail: sosw@polanica.jozefinki.pl; szkoly@polanica.jozefinki.pl

**Niepubliczna Szkoła Zgromadzenia Sióstr Św. Teresy od Dzieciątka Jezus
w Ścinawce Dolnej**
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gizjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Ścinawka Dolna 21 B, 57-420 Radków, tel. (074) 873 61 06
e-mail: nspig.scinawka@op.pl; scinawka@niepublicznaszkoła.pl
<http://www.terezjanki.freehost.pl/scinawka.html>

powiat lubański

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lubaniu
Szkoła Podstawowa Specjalna w Lubaniu
Gimnazjum Specjalne w Lubaniu
Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Lubaniu
Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Lubaniu
ul. Mikołaja Kopernika 1, 59-800 Lubań, tel. (075) 722 22 96
e-mail: soswluban@wp.pl
<http://www.soswluban.bip.net.pl/>

**Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym dla Dzieci
w Świeradowie Zdroju**
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych
ul. Sanatoryjna 48, 59-850 Świeradów Zdrój, tel. (075) 784 55 53
e-mail: zss@powiatluban.pl
<http://www.uzdrawiskoczerniawa.powiatluban.pl/>

powiat lubiński

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Lubinie

Wczesne Wspomaganie Rozwoju

Specjalna Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Marii Konopnickiej dla Dzieci

Upośledzonych Umysłowo w Stopniu Lekkim

Specjalna Szkoła Podstawowa Dzieci Upośledzonych Umysłowo

w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym

**Specjalne Gimnazjum dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonych Umysłowo
w Stopniu Lekkim**

**Specjalne Gimnazjum dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonych Umysłowo
w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym**

Specjalna Szkoła Przesposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

ul. Składowa 3, 59-300 Lubin, tel./ fax (076) 749 72 71

e-mail: sekretariat@zsipo.lubin.pl

<http://www.zsipo.lubin.pl/cms/>

Zespół Szkół Integracyjnych

Szkoła Podstawowa nr 1

Gimnazjum Integracyjne

ul. Marii Skłodowskiej-Curie 4, tel. (076) 844 21 11

e-mail: dyrekcjazsi@gazeta.pl

www.zsilubin.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Przyjaciół Dzieci w Szklarach Górnych

Specjalna Szkoła Podstawowa

Specjalne Gimnazjum

Specjalna Szkoła Przesposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szklary Górne 51C, 59-300 Lubin, tel. (076) 849 73 00, fax (076) 849 73 02

e-mail: sosszklary@o2.pl

<http://www.sosw-szklarygorne.com/index2.html>

powiat lwówecki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna w SOSW

Gimnazjum Specjalne w SOSW

Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Internat

ul. Parkowa 9, 59-600 Lwówek Śląski, tel. (075) 782 45 25, tel./ fax (075) 782 35 77

e-mail: soswlvowek@wp.pl

<http://zpew.edupage.org/text3/?>

powiat milicki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Miliczu

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa

ul. Armii Krajowej 2, 56-300 Milicz, tel. (071) 384 07 45, 0781 373 936,

fax (071) 38 31 698

e-mail: soswmilicz@o2.pl

<http://sosw-milicz.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych przy Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Miliczu

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

ul. Grzybowa 1, 56-300 Milicz, tel. (071) 384 67 47, fax (071) 384 06 52

powiat oleśnicki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Sybiraków w Oleśnicy

Szkoła Podstawowa Nr 5 Specjalna

Gimnazjum Nr 4 Specjalne

Specjalna Szkoła Przysposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 Specjalna

Internat

ul. Wojska Polskiego 8, 56-400 Oleśnica, tel. (071) 314 25 20, 314 90 06

email: sosw_olesnica@poczta.onet.pl

<http://www.soswolesnica.webserwer.pl/kontakt.swf>

Zespół Szkół Specjalnych w Twardogórze

Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna

Gimnazjum Nr 2 Specjalne

Plac Piastów 24, 56-416 Twardogóra, tel. (071) 315 82 53

e-mail: zsstwardogora@op.pl

<http://www.zss.w8w.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Dobroszycach

Szkoła Podstawowa dla dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim

Szkoła Podstawowa dla dzieci z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym

Gimnazjum Specjalne dla młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim

Gimnazjum Specjalne dla młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu

umiarkowanym i znacznym

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna dla młodzieży z upośledzeniem

umysłowym w stopniu lekkim

Specjalna Szkoła Przysposabiająca do Pracy dla Uczniów z Upośledzeniem

Umysłowym w stopniu Umiarkowanym lub Znacznym

Oddział rewalidacyjno wychowawczy dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem

umysłowym w stopniu głębokim

Internat

ul. Stawowa 23, 56-410 Dobroszyce, tel./ fax (071) 314 11 13

e-mail: dobroszyce@op.pl

<http://wroclaw.caritas.pl/211/Specjalny-Osrodek-Skolno-Wychowawczy-w-Dobroszycach>

powiat oławski

Zespół Szkół Specjalnych w Oławie

Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1 w Oławie

Szkoła Podstawowa Nr 2 przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Oławie

Gimnazjum Specjalne w Oławie

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3 w Oławie

ul. Władysława Broniewskiego 6, 55-200 Oława, tel. (071) 313 27 03

e-mail: zss1olawa@poczta.neostrada.pl

<http://zssolawa.szkolnastrona.pl/>

powiat strzeliński

Zespół Placówek Oświatowych w Strzelinie z siedzibą w Skoroszowicach

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Skoroszowicach

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Skoroszowice 20, 57-100 Skoroszowice, tel./ fax (071) 393 03 29

e-mail: szkola_skoro@o2.pl

<http://www.skoroszowice.pl/>

powiat średzki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Środzie Śląskiej

Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Jana Kilińskiego 33, 55-300 Środa Śląska, tel./ fax (071) 317 21 81

e-mail: soszw@poczta.onet.pl

<http://soszw.edupage.org/>

powiat świdnicki

Szkoła Przystosowująca do Pracy w Bystrzycy Dolnej

Bystrzyca Dolna 55, 58-100 Bystrzyca Dolna, tel. (074) 852 05 89, fax (074) 857 73 36

powiat trzebnicki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

**Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 5 dla uczniów niepełnosprawnych
w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym
oraz oddział dla dzieci z autyzmem**

**Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 2 dla uczniów niepełnosprawnych
w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym**

**Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy dla młodzieży niepełnosprawnej
w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz
ze sprzężonymi niepełnosprawnościami**

**Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 z oddziałami wielozawodowymi dla młodzieży
niepełnosprawnej w stopniu lekkim**

**Grupy rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci niepełnosprawnych w stopniu głębokim
(od 3 do 25 roku życia)**

Internat

ul. Nowa 1, 55-100 Trzebnica, tel./ fax (071) 312 07 40

e-mail: soswtrzebnica@wp.pl

<http://www.soswtrzebnica.republika.pl/>

Zespół Szkół przy Szpitalu im. Św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy

Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Janusza Korczaka

Publiczne Gimnazjum

ul. Prusicja 53/55, 55-100 Trzebnica, tel. fax (071) 312 06 96

<http://www.zs-szpital-trzebnica.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych w Żmigrodzie

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Specjalna Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Rybacka 17, 55-140 Żmigród, tel./ fax (071) 385 33 31

e-mail: zsszmigrod@wp.pl

<http://zsszmigrod.edupage.org/>

powiat wałbrzyski

Zespół Szkół Specjalnych w Wałbrzychu

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 10

Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 10

ul. Ogrodowa 5A, 58-306 Wałbrzych, tel./ fax (074) 664 25 94, 664 25 12

<http://www.10spec.neostrada.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych Przystosowanych w Wałbrzychu

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 Przystosowana dla Dzieci Przewlekle Chorych

Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 16 Przystosowane

ul. Stefana Batorego 4, 58-300 Wałbrzych, tel.(074) 842 11 91

<http://www.zssp.walbrzych.pl/>

Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych w Wałbrzychu

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Plac Bohaterów Pracy 1, 58-300 Wałbrzych, tel./ fax (074) 842 25 80

e-mail: zszsw@wp.pl

<http://www.zszs.walbrzych.pl/>

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niestyszających
w Nowym Siodle**

**Szkoła Podstawowa Specjalna
Publiczne Gimnazjum Specjalne
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Internat**

Nowe Siodło 73, 58-355 Mieroszów, tel./ fax (074) 845 82 23
e-mail: sekretariat@soszwns.edu.pl
<http://soszwns.edu.pl/>

**Niepubliczny Zespół Szkół Specjalnych
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna
Niepubliczne Gimnazjum Specjalne**

ul. Ogrodowa 5, 58-310 Szczawno Zdrój, tel. (074) 849 32 53

powiat wołowski

Zespół Szkół Specjalnych w Wołowie

**Szkoła Podstawowa Nr 4 Specjalna
Gimnazjum Nr 4 Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 4 Specjalna
Oddziały Rewalidacyjno-Wychowawcze**

ul. Inwalidów Wojennych 10, 56-100 Wołów, tel. (071) 389 26 08, fax (071) 389 59 68
e-mail: zss.w@powiatwolowski.pl
<http://www.zss.wolow.szkolnastrona.pl/>

powiat wrocławski

**Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Pawła II
przy ZOL dla dzieci w Jaszkołtu**

**Szkoła Podstawowa Specjalna w Jaszkołtu
Niepubliczne Gimnazjum Specjalne w Jaszkołtu**

Jaszkołtu 21, 55-080 Kąty Wrocławskie, tel. (071) 390 69 74, 0601 088 118
e-mail: dyrekcja@nsosw.pl
<http://www.nsosw.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich

**Publiczne Gimnazjum Specjalne
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Przystosowująca do Pracy
Internat**

ul. Drzymały 13, 55-080 Kąty Wrocławskie, tel./ fax (071) 316 69 51
e-mail: drzymala13@wp.pl
<http://www.sosw.info.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wierzbicach

**Szkoła Podstawowa
Gimnazjum
Liceum Ogólnokształcące**

ul. Lipowa 44, 55-040 Wierzbice, tel. (071) 390 88 32, fax (071) 715 62 67
e-mail: zol.wierzbice@gmail.com
<http://wierzbice.jozefitki.pl/>

powiat ząbkowicki

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
w Ząbkowicach Śląskich**

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Przysposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

ul. Proletariackich 9, 57-200 Ząbkowice Śląskie, tel. (074) 815 78 26

e-mail: soswzce@wp.pl

<http://sosw.strefa.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych przy Domu Pomocy Społecznej w Opolnicy

Szkoła Podstawowa Specjalna w Opolnicy

Gimnazjum Specjalne w Opolnicy

Trzyletnia Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Opolnica 58, 57-256 Opolnica, tel. (074) 817 19 71

<http://www.dpsopolnica.eu/>

powiat zgorzelecki

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej
w Zgorzelcu**

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Internat

ul. Armii Krajowej 10-10A, 59-900 Zgorzelec, tel. (075) 775 24 71

e-mail: soswzgorzelec@wp.pl

<http://soswzgorzelec.eu/>

powiat złotoryjski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Złotyryi

Specjalna Szkoła Podstawowa

Specjalne Gimnazjum

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Specjalna Zasadnicza Szkoła Zawodowodowa

Zespoły rewalidacyjno-wychowawcze

ul. Stanisława Staszica 2, 59-500 Złotoryja, tel./ fax (076) 878 33 72

e-mail: soswzlotoryja@gmail.com

<http://www.soszw.info/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wojcieszowie

Szkoła Podstawowa

Gimnazjum dla Młodzieży

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

ul. Miedziana 1, 59-550 Wojcieszów, tel./ fax (075) 751 23 61

e-mail: soswwojcieszow@wp.pl

<http://www.sosw-wojcieszow.pl/>

■ SZKOŁY I PRZEDSZKOLA INTEGRACYJNE LUB Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI:

Jelenia Góra

Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 14 w Jeleniej Górze

Ul. Junaków 2 Jelenia Góra,
Tel. (75) 755 16 76

Szkoła Podstawowa Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi im. Władysława Broniewskiego w Jeleniej Górze

ul. Ignacego Paderewskiego 13
75 752-59-95
www.spnr8jg.republika.pl

Legnica

Przedszkolne z Oddziałem Integracyjnym "Wspólny Świat"

ul. Grunwaldzka 40 ,59-220 Legnica, tel. 0 501 174 592
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/legnica

Zespół Szkół Integracyjnych im. Piastów Śląskich w Legnicy

Szkoła Podstawowa Nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi w Legnicy Gimnazjum Nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi w Legnicy Liceum Ogólnokształcące Integracyjne w Legnicy
ul. Wierzyńskiego 1
Tel. (76) 723 34 50
www.zsilegnica.wiking.com.pl

Wrocław

Integracyjny Punkt Przedszkolny "Wspólny Świat"

ul. Połabian 19, 52-339 Wrocław, tel. 0501 174 592, 0693 000 011
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/wroclaw

Integracyjny Punkt Przedszkolny "Wspólny Świat II"

ul. Tęczowa 78A/1C, 53-603 Wrocław, tel. 0501 174 592, 0731 667 002
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/wroclaw

Integracyjny Punkt Przedszkolny "Wspólny Start"

ul. Trawowa 41/1, 54-614 Wrocław, tel. 0501 174 592, 0693 093 306
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/wroclaw

Integracyjny Punkt Przedszkolny "Wspólna Planeta"

ul. Generała Stanisława Maczka 9/2, 52-201 Wrocław, tel. 0501 174 592, 0669 882 865
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/wroclaw

Integracyjny Punkt Przedszkolny "Wspólna Planeta II"

ul. Zwycięska 39/1, 53-333 Wrocław, tel. 0501 174 592, 0661 667 004

e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl

<http://www.wspolnyswiat.com.pl/wroclaw>

[PrzedszkoleNr12Integracyjneim.DianyksiężnejWaliiweWrocławiu](#)

ul. Zgodna 10/14 Wrocław

Tel. (71) 343 46 74

[Przedszkole Integracyjne Nr 68 we Wrocławiu](#)

ul. Jana Długosza 29 Wrocław

Tel. (71) 372 75 71

[PrzedszkoleIntegracyjneNr89weWrocławiu](#)

ul. Oporowska 1 Wrocław

Tel. (71) 362 18 12

[Przedszkole Nr 93 Integracyjne im. Jana Brzechwy](#)

ul. Grochowa 15 Wrocław

Tel. (71) 338 08 29

[PrzedszkoleNr125IntegracyjneweWrocławiu](#)

ul. Ścinawska 10 Wrocław

Tel.(71) 355 80 06

www.przedszkole125.wroclaw.pl

[SpołeczneGimnazjumzOddziałamiIntegracyjnymi"AMIGO"](#)

[SpołeczneIntegracyjneLiceumOgólnokształcące"Amigo"](#)

ul. Żelazna 36 Wrocław

(71) 361 52 63

www.amigo.wroclaw.pl

[ZespółSzkółIntegracyjnychweWrocławiu](#)

Gimnazjum Nr 51 dla Dzieci Słabosłyszących we Wrocławiu

Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi Nr XXX we Wrocławiu

Liceum Profilowane z Oddziałami Integracyjnymi Nr IV we Wrocławiu

Technikum Nr 14 z Oddziałami Integracyjnymi we Wrocławiu Szkoła Policealna z

Oddziałami Integracyjnymi we Wrocławiu

ul. Nowodworska 78/82

071 357-31-71

www.zsi.wroc.pl

powiat bolesławiecki

[SzkołaPodstawowaNr2zOddziałamiIntegracyjnymiim.BohaterówIIArmiiWojska](#)

[PolskiegowBolesławcu](#)

ul. Bankowa 8

Tel.(75) 732 31 92

www.sp2bol.republika.pl

powiat dzierzoniowski

Niepubliczne Przedszkole Integracyjne prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Augustianek

ul. Kopernika 2, 58-260 Bielawa, tel./ fax (074) 833 45 28
e-mail: osrodek_augustianki@poczta.fm
<http://augustianki-bielawa.republika.pl/>

Przedszkole Publiczne Nr 2 Integracyjne

ul. Miernicza 2 Dzierżoniów
Tel. 074 831-24-20

Szkoła Podstawowa Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bohaterów Westerplatte w Dzierżoniowie

Osiedle Błękitne 25 Dzierżoniów
Tel. (74) 831 34 36
www.sp5dzierz.republika.pl

Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Szarych Szeregów w Dzierżoniowie

ul. Nowowiejska 64 Dzierżoniów
074 831-23-18
www.gim1dzierzoniow.neostrada.pl 831- 23-18

Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

ul. Świdnicka 26 Dzierżoniów
074 831-46-86

Publiczne Przedszkole Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie

ul. Wolności 88 Bielawa
Tel. (74) 645 22 27

Szkoła Podstawowa Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie

ul. Ludwika Waryńskiego 50 Bielawa
Tel. (74) 645 22 08
www.sp4bielawa.prv.pl

Przedszkole Publiczne Nr 2 im. Marii Konopnickiej z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Bielawska 1 Pieszycy
Tel. 74 836-54-25

powiat głogowski

Przedszkole Publiczne Nr 20 z Oddziałem Żłobkowymi i Oddziałem Integracyjnym

ul. Herkulesa 4 Głogów
76 726-56-09
www.pp20.of.pl

Szkoła Podstawowa Nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Głogowie

ul. Mikołaja Gomółki 43
76 726-56-10; 726-57-21

[Gimnazjum Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana z Głogowa w Głogowie](#)
ul. Morcinka 2
76 726-56-16
www.gim3.glogow.org

[Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Głogowie](#)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa z Oddziałami Integracyjnymi w Głogowie
Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. księdza Jana
Twardowskiego w Głogowie
Technikum Nr 2 w Głogowie Szkoła Policealna w Głogowie
ul. Perseusza 5
76 727-39-99
www.zszoj.glog.pl

powiat jaworski

[Przedszkole Publiczne Nr 4 z Grupą Integracyjną](#)
ul. Fryderyka Chopina 10 Jawor
76 870-24-42

[Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa](#)
[Metodycznego w Jaworze](#)
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 11 Jawor
76 729-19-24
www.pcpidm-jawor.pl

powiat jeleniogórski

[Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Łomnicy](#)
Szkoła Podstawowa w Łomnicy
Gimnazjum w Łomnicy
ul. Świerczewskiego 160,
75 713-02-56
www.szkola-lomnica.pl

powiat kłodzki

[Zespół Szkolno- Gimnazjalny z Oddziałami Integracyjnymi w Bożkowie](#)
Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego
w Bożkowie
Publiczne Gimnazjum Nr 3 im. Konstytucji 3 Maja w Bożkowie
Bożków 89 E
74 871-42-09, 074 871-44-98

[Szkoła Podstawowa im. Bronisława Czechai Heleny Marusarzówny z Oddziałami](#)
[Integracyjnymi w Dusznikach Zdroju](#)
ul. Sprzymierzonych 6
74 866-92-16
www.spdusznikizdr.edupage.org

powiat lubiński

Przedszkole Miejskie Nr 9 z oddziałami Integracyjnymi w Lubinie

ul. Szkolna 23 Lubin
76 746-83-86

Ośrodek Psychologiczno- Pedagogiczny "GAJA" w Lubinie

ul. Odrodzenia 34 Lubin
76 746-67-42
www.gaja.lubin.pl

Zespół Szkół Integracyjnych w Lubinie

Szkoła Podstawowa Nr 1 z Klasami Integracyjnymi w Lubinie Gimnazjum Integracyjne w Lubinie

ul. Marii Skłodowskiej - Curie 4
76 844-21-11
www.zsilubin.glt.pl

powiat lwówecki

zespół Placówek Edukacyjno- Wychowawczych w Lwówku Śląskim

ul. Parkowa 9 Lwówek Śląski
075 782-45-25
www.republika.pl/soswlowek

powiat oleśnicki

Integracyjny Punkt Przedszkolny "W Pałacyku"

ul. Wojska Polskiego 12, 54-600 Oleśnica, tel. 0501 174 592, 0609 119 338
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/olesnica

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 6 im. Janusza Korczaka w Oleśnicy

ul. gen. Franciszka Kleeberga 4
071 314-75-71
www.korczak.republika.pl

powiat polkowicki

Szkoła Podstawowa Integracyjna im. Twórców Polskiej Miedzi w Jędrzychowie

Jędrzychów 24 A
076 845-98-18
www.spjedrzychow.szkolnastrona.pl

powiat świdnicki

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 16

ul. Marcinkowskiego 10, Świdnica
74 852-60-70
www.mpisloneczko.w.interia.pl

Publiczne Przedszkole Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II

ul. Księcia Bolka 17 Świdnica
74 666-96-48
swiebodzice2.wesoleprzedszkole.pl

[Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Świdnicy](#)

ul. Galla Anonima 1
74 852-98-18
www.sp1.swidnica.pl

[Publiczny Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych z Oddziałami Integracyjnymi w Świebodzicach](#)

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Świebodzicach
Publiczne Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Świebodzicach
ul. Mieszka Starego 4
74 666-96-22

[Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Starym Jaworowie](#)

Stary Jaworów 38
74 858-81-59

powiat trzebnicki

[Integracyjna Szkoła Podstawowa im. Aniołów Stróżów](#)

ul. Stawowa 1
71 387-06-51
www.integracja-trzebnica.3it.pl

[Językowa Integracyjna Szkoła Podstawowa](#)

ul. Stawowa 1
71 387-06-51
www.integracja-trzebnica.3it.pl

powiat wałbrzyski

[Integracyjne Przedszkole Samorządowe Nr 17 im. Jana Brzechwy z Oddziałami Specjalnymi w Wałbrzychu](#)

ul. Ludwika Hirszfelda 15 Wałbrzych, 74 665-64-60
www.przedszkole.szm.com

[Zespół Szkół Integracyjnych w Wałbrzychu](#)

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 26 z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu
Publiczne Gimnazjum Nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu
ul. Palisadowa 48
74 843-21-80
www.zsi.edu.pl

powiat zgorzelecki

Niepubliczne Przedszkole Integracyjne "Wspólny Świat"

ul. Sadowa 8, 55-010 Radomierzyce, tel. 0501 174 592
e-mail: biuro@wspolnyswiat.com.pl
http://www.wspolnyswiat.com.pl/radomierzyce

[PrzedszkoleNr6zOddziałamiIntegracyjnymiwZgorzelcu](#)

ul. Władysława Broniewskiego 27A, Zgorzelec
075 771-60-70
www.przedszkolebajka.com

[PrzedszkolePubliczneNr8zOddziałamiIntegracyjnymiwZgorzelcu](#)

ul. Świętego Jana 21a Zgorzelec
075 775-89-78
www.przedszkole8.dzg.pl

[PrzedszkolePubliczneNr3zOddziałamiIntegracyjnymiwBogatyni](#)

ul. 1-go Maja 33 Bogatynia
075 773-35-24
pp3.future.pl

[SzkołaPodstawowaNr2zOddziałamiIntegracyjnymiim.JarosławaIwaszkiewicza w Zgorzelcu](#)

ul. Władysława Stanisława Reymonta 16
75 775-88-68
www.sp2.zgorzelec.com

[Gimnazjum Nr 2 z OddziałamiIntegracyjnymiim.JanaPawłaIIwZgorzelcu](#)

ul. Elizy Orzeszkowej 60
75 775-28-90
www.gim2.zgorzelec.pl

[ZespółSzkółzOddziałamiIntegracyjnymiwBogatyni](#)

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Kornela Makuszyńskiego w Bogatyni
Publiczne Gimnazjum Nr 2 im. Janusza Korczaka w Bogatyni
ul. Leona Wyczółkowskiego 42 A
75 773-32-53
www.zsbogatynia.edu.pl

■ PRZEDSZKOLA I SZKOŁY PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE
POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB Z AUTYZMEM

Wrocław

Fundacja „Promyk Słońca”

ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w. 30, fax (071) 782 77 7 w. 40

e-mail: fundacja@promykslonca.pl

<https://www.promykslonca.pl/>

Integracyjny Żłobek

ul. Manganowa 10, 53-441 Wrocław, tel. (071) 794 68 85

<https://www.promykslonca.pl/pl/obek-integracyjny>

Publiczne Przedszkole Integracyjne „Promyk Słońca”

ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w.33

<https://www.promykslonca.pl/pl/przedszkole-integracyjne>

powiat milicki

Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych

ul. Kopernika 20, 56-300 Milicz, tel./ fax (71) 383 00 14

e-mail: milickiespdion@wp.pl

<http://mspdion.home.pl/index.php?page=1-2>

Dzienny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

tel. (071) 384 11 10 , fax (071) 383 12 57

e-mail: dorw@mspdion.org.pl

<http://mspdion.home.pl/>

powiat strzeliński

Stowarzyszenie Świętego Celestyna

Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. sekretariat (071) 395 81 01,

rejestracja medyczna: (071) 395 81 00,

fax (071) 395 81 02

e-mail: sekretariat@celestyn.pl

www.celestyn.pl

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi

tel. (071) 395 81 74

- grupa przedszkolna dla dzieci z autyzmem

Niepubliczna Szkoła Specjalna Podstawowa

tel. (071) 395 81 74

Niepubliczne Gimnazjum Specjalne

tel. (071) 395 81 74

Niepubliczna Szkoła Przysposabiająca do Pracy

tel. (071) 395 81 74

Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy

tel. (071) 395 8119

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji życiowej, spowodowanej wychowywaniem dziecka z autyzmem, **masz prawo** skorzystać z różnych form wsparcia oferowanego w ramach pomocy społecznej przez ośrodek pomocy społecznej (OPS).

Spełniając warunki dotyczące dochodów, możesz starać się w OPS m.in. o zasiłek celowy. Natomiast niezależnie od dochodów masz prawo do pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (pomoc dla Twojego dziecka).

■ SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE (SUO)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (SUO) są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Wsparcie w postaci usług przyznaje się osobom, które wymagają pomocy innych. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala w decyzji administracyjnej ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W ramach SUO prowadzone jest m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym także wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji, asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, t.j. współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego dowszechstronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług. W ramach usług mogą być realizowane zalecenia przekazywane przez terapeutów do pracy w domu. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in.: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, lgoopedy, terapeuty zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby te muszą także posiadać określony w przepisach staż pracy.

■ **UWAGA** ►► Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnie cenną formą wspomagania umożliwiającą m.in.:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży intensywnych form kompleksowych oddziaływań (najlepiej przez współpracę osób świadczących SUO ze specjalistycznym ośrodkiem, w którym będą przygotowywane programy terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne),
- pomoc asystenta w różnych sytuacjach życiowych – w placówkach edukacyjnych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, a także w integracji społecznej w codziennym życiu.

SUO przyznawane są niezależnie od dochodów. Jednak poziom dochodów odgrywa rolę przy ustalaniu odpłatności za korzystanie z usług. W przypadku dochodu poniżej 477 zł netto na osobę w rodzinie, usługi te realizowane są nieodpłatnie, w przypadku przekroczenia tego progu są współfinansowane w różnym stopniu przez świadczeniobiorcę.

» WAŻNE! «

Jeżeli chcesz starać się o specjalistyczne usługi opiekuńcze:

- należy złożyć w Ośrodku Pomocy Społecznej podanie o przyznanie tej formy pomocy (na kopii podania poprosz o potwierdzenie jego złożenia, podanie możesz także posłać listem poleconym),
- konieczne jest dołączenie zaświadczenia lekarskiego, wydanego przez lekarza psychiatrę, które określa potrzebę korzystania z usług,
- OPS przeprowadzi wywiad środowiskowy,
- OPS powinien wydać decyzję administracyjną dot. przyznania bądź nie tej formy pomocy,
- usługi przysługują niezależnie od tego czy rodzic zrezygnował z pracy, by opiekować się dzieckiem czy też pracuje,
- fakt, że dziecko chodzi do przedszkola czy szkoły nie stanowi powodu odmowy przyznania usług.

Więcej na temat SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi można przeczytać na stronie internetowej Fundacji SYNAPSIS:

http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/rozporzadzenie_suo.pdf

<http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/suo.pdf>

■ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE – ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (np. pokrycie kosztów zakupu leków, opłacenie specjalistycznej terapii, niedostępnej w ramach publicznej służby zdrowia, pokrycie kosztów dojazdu na terapię, zakup żywności, opału).

Zasiłek ten przyznawany jest rodzinom, w których miesięczny dochód netto (po odjęciu składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i ew. alimentów płaconych przez członka rodziny) nie przekracza 351 zł na osobę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie przekraczającej kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości 351 zł lub 477 zł.

Z podaniem o zasiłek celowy należy zwrócić się do OPS w miejscu zamieszkania. W trakcie procedury przyznawania pomocy zostanie przeprowadzony wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego; trzeba będzie dostarczyć także informacje o dochodach rodziny.

■ PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Praca socjalna świadczona jest przez pracownika socjalnego i ma na celu wsparcie osób i rodzin (m.in. rozwinięcie i wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej), opiekujących się osobą z autyzmem. W ramach pracy socjalnej można oczekiwać wsparcia w pokierowaniu gdzie i jak załatwić sprawy związane np. z uzyskaniem dla dziecka stosownego orzeczenia, świadczeń. Pracownik socjalny powinien wspierać rodzinę także w szukaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc dla dziecka, młodej czy dorosłej osoby z autyzmem, kierować do innych instytucji pomocowych. Praca socjalna i poradnictwo świadczone są osobom i rodzinom bez względu na posiadany przez nie dochód. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub potrzebują wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy dot. funkcjonowania rodziny, w tym problemy związane z opieką nad osobą niepełnosprawną. Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ani wydania decyzji administracyjnej w tej sprawie.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.)

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 27, poz. 138),

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r.

w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.)

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem specjalistycznych usług opiekuńczych możesz kontaktować się z:

Wydziałem Polityki Społecznej w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim

Pl. Powstańców Warszawy 1, 50- 951 Wrocław, tel. (071) 340 67 86 , fax (071) 340 63 89

e-mail: e.kostecki@duw.pl; d.grzybowska@duw.pl

<http://www.duw.pl/Wydzial,Polityki,Społecznej,401.html>

Dolnośląskim Urzędem Wojewódzkim

Delegatura w Jeleniu Górze

ul. Wiejska 29, 58-506 Jelenia Góra, tel. (075) 764 73 00 (09), fax (075) 764 72 99

<http://www.duw.pl/Delegatura,w,Jeleniej,Gorze,281.html>

Dolnośląskim Urzędem Wojewódzkim

Delegatura w Legnicy

ul. F. Srabka 3, 59-220 Legnica, tel. (076) 856 08 00 (centrala), fax (076) 851 21 11

<http://www.duw.pl/Delegatura,w,Legnicy,282.html>

Dolnośląskim Urzędem Wojewódzkim

Delegatura w Wałbrzychu

ul. Słowackiego 23a, 58-300 Wałbrzych, tel. (074) 849 40 00 (centrala)

<http://www.duw.pl/Delegatura,w,Walbrzychu,283.html>

Dolnośląskim Ośrodkiem Polityki Społecznej we Wrocławiu

ul. Jana Pawła II nr 8 (budynek A), 50-043 Wrocław, tel./ fax (071) 784 57 53

e-mail: dops@dops.wroc.pl

<http://www.dops.wroc.pl/kontakt.php>

- **Gdzie szukać informacji?** ►► W zależności od tego czy mieszkasz w gminie miejskiej, miejsko-wiejskiej, wiejskiej, ośrodek pomocy społecznej może nosić nazwę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Informacje o Ośrodku Pomocy Społecznej w Twojej gminie możesz uzyskać w Urzędzie Gminy (Miasta).

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Jeżeli wychowujesz dziecko niepełnosprawne (tj. z orzeczoną niepełnosprawnością), masz prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne (zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne). Świadczenia te mają na celu pokrycie, choćby częściowe, wydatków związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego.

■ ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest osobie niepełnosprawnej lub jej opiekunowi prawnemu w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153,00 zł miesięcznie. Jego przyznanie nie jest uzależnione od wysokości dochodów (świadczenie to przysługuje niezależnie od wysokości dochodów).

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 18 grudnia 2008 r., Nr 223, poz. 1456), **okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku do 16 roku życia z orzeczoną niepełnosprawnością,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia,
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny NIE przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt tej osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ),
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o zasiłek pielęgnacyjny

Do wniosku o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny (kopię tę może uwierzytelnić – potwierdzić zgodność z oryginałem urzędnik przyjmujący dokumenty; uwierzytelnienia kopii dokumentu można dokonać także w urzędzie wystawiającym dokument tożsamości, np. w odpowiednim wydziale urzędu miasta wydającym dowody osobiste; uwierzytelnienie to jest dokonywane bezpłatnie),
- orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na dziecko do 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia).

Postępowanie w sprawach o zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na wniosek rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności bądź stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony (np. na okres jednego roku).

W przypadku, gdy wniosek o przyznanie zasiłku zostanie złożony w ciągu 3 miesięcy od wydania orzeczenia o niepełnosprawności, zasiłek przyznaje się od dnia zgłoszenia wniosku o wydanie orzeczenia.

Ponadto w przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności i ponownego ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do zasiłku ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba spełnia warunki uprawniające do nabycia tych świadczeń oraz złożyła wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w terminie miesiąca od dnia utraty ważności poprzedniego orzeczenia, zaś wniosek o przyznanie świadczenia w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia.

Uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego ustala i wypłaca gmina (urząd gminy/miasta) lub ośrodek pomocy społecznej.

■ ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka, w tym dziecka niepełnosprawnego.

Uprawnionymi do ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami są obywatele polscy oraz cudzoziemcy:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach lub w związku z uzyskaniem w Polsce statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Polski.

Świadczenia rodzinne przysługują w/w osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

WYSOKOŚĆ DOCHODU UPRAWNIAJĄCA DO ZASIŁKU RODZINNEGO WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie, uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy nie przekracza kwoty określonej w ustawie.

Prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami ustala się na okres dwunastu miesięcy.

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456) okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Wniosek o przyznanie zasiłku rodzinnego oraz przysługujących do niego dodatków można złożyć w czasie trwania tego okresu. Prawo do zasiłku ustalane jest wtedy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do końca danego okresu zasiłkowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 574,00 zł**. Natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 664,00 zł**.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka (o ile wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka),
- osobie uczącej się do ukończenia przez nią 24 r.ż. (w rozumieniu ustawy jest nią oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje na:

- **dziecko do ukończenia 18 roku życia**, a jeżeli kształci się w szkole – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 21 lat,
- **dziecko niepełnosprawne legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym** (o ile niepełnosprawność powstała do 21. r.ż.) **lub znacznym do ukończenia 24 roku życia**, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej.

Zgodnie z przepisami za dzieci uważa się dzieci własne osoby ubiegającej się o zasiłek, dzieci jej małżonka, dzieci przysposobione (adoptowane) oraz dzieci, w sprawie których toczy się postępowanie o przysposobienie lub dzieci znajdujące się pod opieką prawną.

Zasiłek rodzinny NIE przysługuje na dziecko, jeżeli

przebywa ono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (instytucją taką jest m.in.: dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, szkoła zapewniająca nieodpłatnie pełne utrzymanie),

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- pozostaje w związku małżeńskim,
- jest uprawnione do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz tego dziecka od drugiego z rodziców, chyba, że: rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznanym, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone, sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny zagranicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku osób utrzymujących się z gospodarstwa rolnego przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 ha przeliczeniowego wynosi 1/12 dochodu z pracy w gospodarstwach indywidualnych ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", nie później niż do dnia 23 września każdego roku przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie danych statystycznych art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., nr 13681, z późn. zm.).

Zasiłek rodzinny i dodatki przysługują, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza podane wyżej kwoty, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na osobę w rodzinie jest niższa lub równa kwocie najniższego zasiłku rodzinnego (tj. 115 zł) i jeżeli zasiłek rodzinny przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.

Jeżeli sytuacja rodziny uległa pogorszeniu, nastąpiła utrata dochodu (np. rodzic stracił pracę lub otrzymuje mniejszą pensję, albo gdy rozpoczął urlop wychowawczy, utracił prawo do zasiłku dla bezrobotnych, nie otrzymuje części lub całości alimentów, wyrejestrował działalność gospodarczą, utracił zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, a także emeryturę, rentę, w tym rentę rodzinną, rentę socjalną) wówczas dochód ten zostaje pomniejszony o utracone zarobki, dochody.

Sposób obliczania dochodu do ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami:

Przy ustalaniu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków bierze się pod uwagę dochód netto, tj. po odliczeniu od uzyskiwanych dochodów obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zapłaconego podatku dochodowego. Do dochodu nie wlicza się alimentów płaconych przez członka rodziny na rzecz innej osoby.

Ustawa określa bardzo wiele źródeł dochodów, które są brane pod uwagę przy ustalaniu dochodu na osobę w rodzinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich.

Do dochodu wlicza się osiągnięte przez rodziców i dzieci w poprzednim roku kalendarzowym:

- wynagrodzenie za pracę w ramach stosunku pracy, umów zlecenia, umowy agencyjnej i o dzieło,
- przychody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej,
- emerytury, renty (renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, renta socjalna),

powyższe przychody dokumentuje się zaświadczeniem z Urzędu Skarbowego,

- przychody podlegające opodatkowaniu zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. dotyczy to przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podst. przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, np. renty dla osób represjonowanych i członków ich rodzin, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny przysługujące kombatanom (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- zasiłki chorobowe,
- otrzymywane alimenty na rzecz dzieci (dokumentuje się je: kopią odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osoby w rodzinie lub kopią odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, przekazami, przelewami dot. otrzymywanych alimentów niższych niż zasądzone, zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także wysokości faktycznie ściąganych alimentów),
- stypendia określone w przepisach o systemie oświaty i o szkolnictwie wyższym oraz inne stypendia przyznawane uczniom i studentom,
- dochody uzyskane z gospodarstwa rolnego,
- zaliczka alimentacyjna,
- dochody uzyskiwane za granicą RP (pomniejszone o podatek i należne składki).

Do dochodów rodziny NIE wlicza się:

- świadczeń z pomocy społecznej przysługujących na podstawie ustawy o pomocy społecznej (np. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy),
- dodatków mieszkaniowych,
- nieotrzymywanych alimentów przysługujących członkowi rodziny (np. dziecku) na podstawie wyroku sądu lub ugody sądowej (trzeba to udokumentować),

- opłat dotyczących pobytu członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (np. dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy),
- dochodu członka rodziny przebywającego w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- płaconego czynszu z tytułu dzierżawy,
- dochodów uzyskanych z gospodarstwa rolnego, które zostało oddane w dzierżawę na podst. przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dokumentami potwierdzającymi wysokość dochodu rodziny są m.in.:

- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli dochody te podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych,
- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego zryczałtowanego podatku dochodowego za dany rok albo decyzja ustalająca wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej (dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą),
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli członkowie rodziny rozliczają się na podst. przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. z tytułu najmu mieszkania,
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego innego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy niepodlegającego opodatkowaniu,
- zaświadczenie właściwego organu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy albo nakaz płatniczy na ten rok,
- kopie przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujące wysokość alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu lub ugodą sądową do ich płacenia, na rzecz osoby spoza rodziny (kopie te muszą zostać potwierdzone przez osobę przyjmującą dokumenty, stąd składając wniosek należy mieć ze sobą oryginały przekazów lub przelewów),
- kopię odpisu wyroku sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub kopię odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej lub kopię odpisu zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem, a także przekazy lub przelewy pieniężne dokumentujące faktyczną wysokość otrzymanych alimentów oraz zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, w przypadku uzyskania alimentów niższych niż zasądzone w wyroku, ugodzie sądowej lub ugodzie przed mediatorem,
- zaświadczenie o wysokości ponoszonej opłaty za pobyt członka rodziny, przebywającego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- dokument potwierdzający utratę dochodu (np. świadectwo pracy) oraz wysokość utraconego dochodu, jeżeli dochód rodziny uległ obniżeniu w stosunku do roku, z którego brane są pod uwagę dochody.

W skład rodziny zalicza się: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 r. ż., a także dziecko, które ukończyło 25 lat legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Do rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim oraz pełnoletniego dziecka posiadającego własne

dziecko. O rodzinie wielodzietnej, w myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych, mówimy wtedy, gdy rodzina wychowuje troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

DOKUMENTY WYMAGANE PRZY UBIEGANIU SIĘ O ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

W zależności od tego, o jaki dodatek ubiega się dana osoba jest ona zobowiązana złożyć szereg dokumentów potwierdzających jej uprawnienia do ich otrzymywania. Poniżej przedstawione są niektóre z tych dokumentów - załącza się je do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych:

- zaświadczenie o dochodach osiągniętych przez członków rodziny z urzędu skarbowego,
- akty urodzenia dzieci,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
- zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
- zaświadczenie z urzędu pracy o braku propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla osoby ubiegającej się o dodatek,
- zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został dzielony, oraz o okresach zatrudnienia,
- zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Podmiot realizujący świadczenia (ośrodek pomocy społecznej lub urząd gminy) może domagać się także dostarczenia innych dokumentów mających wpływ na ustalenie prawa do otrzymywania zasiłku wraz z dodatkami.

Spis dokumentów, które należy złożyć przy ubieganiu się o zasiłek rodzinny można otrzymać w urzędzie gminy, ośrodka pomocy społecznej.

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU RODZINNEGO wynosi miesięcznie:

- **77 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- **106 zł** na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku,
- **115 zł** na dziecko powyżej 18 roku do ukończenia 24 roku.

DODATKI PRZYSŁUGUJĄCE DO ZASIŁKU RODZINNEGO

- **dodatek z tytułu urodzenia dziecka** (jednorazowo 1000 zł) – przysługuje matce (jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną) lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka. Dodatek wypłacany jest jednorazowo do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia. Dodatek przysługuje opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

- **dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** (400 zł miesięcznie) – przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

- o 24 miesiący kalendarzowych,
- o 36 miesiący kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,

o 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek ten nie przysługuje osobie przebywającej na urlopie wychowawczym jeżeli:

- bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego była zatrudniona (stosunek pracy) przez okres krótszy niż 6 miesięcy,
- podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego,
- dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dziecka, które przebywa w zakładzie opieki zdrowotnej oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.
- **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka** przysługuje, (o ile nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców) gdy: drugi z rodziców nie żyje, ojciec dziecka jest nieznany, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek ten wynosi 170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł na wszystkie dzieci w rodzinie. W przypadku wychowywania dziecka niepełnosprawnego² lub z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności dodatek na to dziecko wynosi 250 zł, nie więcej jednak niż 500 zł na wszystkie dzieci.
- **dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** (80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego).
- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka** (60 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 r.ż., 80 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.). Dodatek ten przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka niepełnosprawnego³.
- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** (100 zł jeden raz w roku, nie musi być koniecznie wypłacony we wrześniu). Dodatek przysługuje także na dzieci uczęszczające do „zerówki” (roczne przygotowanie przedszkolne). Dodatek przeznaczony jest na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wniosek należy składać do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne, czyli do dnia 31 października.
- **dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania** (wypłacany przez 10 miesięcy, od września do czerwca). Dodatek ten przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (90 zł miesięcznie), lub w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej (50 zł miesięcznie).

Ponadto można ubiegać się o **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się żywego dziecka** w wysokości 1.000 zł. Zapomoga ta przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli **dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł**. Wniosek o wypłatę zapomogi należy złożyć w urzędzie gminy / ośrodka pomocy społecznej w ciągu 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a gdy sprawa dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Zapomoga przysługuje pod warunkiem, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od

10 tygodnia ciąży do porodu, i zostało to potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE OTRZYMANIA ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

W przypadku problemów i wątpliwości można także zwrócić się o pomoc w uzyskaniu tego zasiłku do ośrodka pomocy społecznej, który także ma prawo do występowania o zasiłki rodzinne na rzecz uprawnionych osób. W wielu gminach zasiłek wraz z dodatkami przyznaje i wypłaca właśnie ośrodek pomocy społecznej (wydzielony dział świadczeń rodzinnych), któremu to zadanie zlecił urząd gminy lub miasta.

W przypadku wątpliwości dotyczących samotnego wychowywania dziecka może być przeprowadzony wywiad lub informacje te może przekazać ośrodek pomocy społecznej, o ile osoba ubiegająca się o świadczenie znajduje się pod jego opieką i w ciągu ostatnich 3 miesięcy był przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy.

Uwaga: w przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, uzyskania dochodu lub w przypadku wystąpienia innych zmian mających wpływ na uprawnienia do zasiłku rodzinnego osoba zainteresowana jest zobowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym instytucji wypłacającej świadczenia rodzinne.

Na jednego członka rodziny przysługuje tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (w zależności od uprawnień może przysługiwać jeden lub kilka dodatków).

Uprawnienia do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ustala i wypłaca gmina lub ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest wypłacany nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który zostało przyznane świadczenie. Jeżeli dokumenty zostaną złożone po 10 dniu miesiąca świadczenie za ten miesiąc zostanie wypłacone najpóźniej do ostatniego dnia następnego miesiąca.

Od każdej decyzji w sprawie zasiłku rodzinnego przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Każda decyzja zawiera pouczenie, w którym podany jest organ, do którego służy odwołanie i termin, w którym to odwołanie można złożyć. Należy uważnie czytać pouczenia w tej sprawie i ściśle stosować się do zawartych w nich informacji.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., Nr 1456 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456);
3. Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., Nr 13681, z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., Nr 3);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., nr 959).

■ ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwać będą:

- rodzicom (matka lub ojciec),
- opiekunowi faktycznemu dziecka
(osoby opiekujące się dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie)
- osobom będącym rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności)

z tytułu rezygnacji z pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem

legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności, zawierającym wskazania dotyczące konieczności:

- stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz
- stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
albo
- legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (dot. osób powyżej 16 r. ż.).

Jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole (lub szkole wyższej), jednak nie później niż do ukończenia 25-go roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne NIE przysługuje jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny,
 - została umieszczona w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki,
 - w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę (z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej) i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie (*uwaga: oznacza to, że jeżeli np. matka przebywa na urlopie wychowawczym i opiekuje się młodszym, zdrowym dzieckiem i pobiera z tego tytułu dodatek do zasiłku rodzinnego, to ojciec*

nie może pobierać świadczenia pielęgnacyjnego na niepełnosprawne dziecko w rodzinie. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku, gdy na dwoje dzieci niepełnosprawnych każde z rodziców ubiegałoby się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego).

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Natomiast od 1 stycznia 2015 r. wysokość świadczenia pielęgnacyjnego **wynosi 1000 zł.**

Osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne spełniające nowe, obowiązujące od 1 stycznia 2013 r. warunki ustawowe, w okresie od kwietnia do grudnia 2013 r. mają również prawo do przyznawanego z urzędu **dotatku w wysokości 200 zł miesięcznie** na podstawie rządowego programu wspierania osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne.

Łączna wysokość wsparcia dla osób otrzymujących obecnie świadczenie pielęgnacyjne **wynosi 1200 zł miesięcznie.**

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o świadczenie pielęgnacyjne:

Do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń pielęgnacyjnych należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodów, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U.05.105.881) - są to te same dokumenty potwierdzające wysokość dochodu rodziny, które należy dołączyć w razie ubiegania się o zasiłki rodzinne i/lub dodatki do nich (np. zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny),
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości, co do okoliczności stanowiących podstawę udzielenia świadczenia, organ udzielający może przeprowadzić wywiad środowiskowy. W takim przypadku organ udzielający świadczenia może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach będących podstawą do wydania decyzji, jeżeli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji. Brak jest podstaw prawnych do przeprowadzenia na potrzeby świadczeń rodzinnych rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu

(np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

- **Gdzie ubiegać się o świadczenie?** ► Świadczenia rodzinne są przyznawane i wypłacane przez Urząd Gminy bądź Urząd Miasta. W niektórych gminach może być to także Ośrodek Pomocy Społecznej (wydział świadczeń rodzinnych). Zasiłek pielęgnacyjny może być wypłacany przez OPS lub oddział ZUS.

■ SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie wtedy, gdy:

- niepełnosprawność została stwierdzona czy nabyta po 25. roku życia lub związana jest np. z wiekiem osoby, nad którą trzeba sprawować opiekę.

Zasiłek przyznawany będzie rodzicom, ale tylko w przypadku, kiedy jedno z nich zrezygnowało z pracy zawodowej. Natomiast zasiłek nie będzie przysługiwał rodzicowi, który nigdy pracy nie podejmował. Otrzymywać go będą również inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny i które zrezygnują z pracy w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wyniesie **520 zł** miesięcznie¹.

Zasiłek będzie uzależniony od kryterium dochodowego w wysokości **623 zł** miesięcznie²

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,

b) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,

c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,

d) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2) osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących

¹ przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 specjalnego zasiłku opiekuńczego za każdy dzień. Należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę.

² łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, w przeliczeniu na osobę

działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego;

5) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub prawo do świadczenia pielęgnacyjnego;

6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o specjalny zasiłek opiekuńczy świadczenie:

Do wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o specjalny zasiłek opiekuńczy,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia o dochodach, wszystkich domowników, w tym także zaświadczenie o dochodach osoby niepełnosprawnej nad którą sprawują
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego obowiązkowe będzie przeprowadzanie wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierającą specjalny zasiłek opiekuńczy opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu

(np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992 z późn.zm.), 2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. 28 czerwca 2012r., poz.732), 3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2011 r., Nr 298, poz. 1769 z późn. zm.), 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 129, poz. 1058), 5. Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 1548).

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Jeżeli chcesz korzystać z uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, Twoje dziecko powinno mieć wydane orzeczenie o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) lub orzeczenie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

■ TRYB ORZEKANIA

Orzeczenia te są wydawane na wniosek osoby zainteresowanej (lub jej przedstawiciela prawnego) na określony czas, zazwyczaj na 2-3 lata (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może być wydane bezterminowo). Orzeczenia te wydają Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu są to Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Aby otrzymać orzeczenie należy:

- złożyć do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wypełniony wniosek o wydanie orzeczenia,
- dołączyć do wniosku zaświadczenie lekarskie na określonym druku wypełnione przez lekarza, pod którego opieką znajduje się dana osoba (wskazane jest, aby w przypadku osoby z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, był to lekarz psychiatra),
- dołączyć do wniosku kserokopię dokumentacji medycznej, wyników badań, konsultacji, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne (dokumenty odnoszące się do potwierdzenia stanu zdrowia). Druk wniosku i zaświadczenia lekarskiego można otrzymać w siedzibie zespołu orzekającego,
- orzeczenie wydawane jest po przeprowadzeniu oceny stanu zdrowia – osoba zainteresowana jest wzywana na posiedzenie składu orzekającego, jeżeli lekarz wystawiający zaświadczenie, stwierdzi, że jest w stanie stawić się.

Orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zawiera m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenie jest decyzją administracyjną. Od negatywnej decyzji można się odwołać w terminie 14 dni od jej otrzymania.

W przypadku negatywnej decyzji drugiej instancji, można odwoływać się do Sądu Rejonowego, Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Druga instancja w procesie orzekania to: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (to tam kierowane są odwołania od decyzji zespołów powiatowych).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz o Powiatowych Zespołach ds. Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwie Powiatu.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu
Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław, tel. (071) 340 69 56, fax (071) 340 69 59

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bolesławcu
ul. Zwycięstwa 9, 59-700 Bolesławiec, tel./ fax (075) 735 30 51

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Dzierżoniowie
ul. Piastowska 1, 58-200 Dzierżoniów, tel./ fax (074) 832 32 30

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Głogowie
ul. Sikorskiego 21, 67-200 Głogów, tel./ fax (076) 728 28 51

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Górze
ul. Hirszwelda 6, 56-200 Góra, tel./ fax (065) 543 28 96

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jeleniej Górze
ul. Wojska Polskiego 18, 58-500 Jelenia Góra, tel. / fax (075) 753 31 93

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kamiennej Górze
ul. Sienkiewicza 6a, 58-400 Kamienna Góra, tel./ fax (075) 645 02 31

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kłodzku
ul. Kościuszki 2, 57-300 Kłodzko, tel./ fax (074) 865 86 88

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy (powiat grodzki)
ul. Chojnowska 112, 59-220 Legnica, tel./ fax (076) 723 33 01

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy (powiat ziemski)
Pl. Słowiański 1, 59-220 Legnica, tel. (076) 724 35 19

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubaniu
ul. Przemysłowa 4, 59-800 Lubań , tel./ fax (075) 646 43 21

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Lubinie
ul. Władysława Łokietka 3, 59-300 Lubin, tel./ fax (076) 724 60 21

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Lwówku Śląskim
ul. Morcinka 7, 59-600 Lwówek Śląski, tel./ fax (075) 782 20 44

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Miliczu
ul. Trzebnicka 4b, 56-300 Milicz, tel./ fax (071) 384 13 84

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Oleśnicy
ul. Słowackiego 10, 56-400 Oleśnica, tel./ fax (071) 314 01 48

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Oławie
ul. 3-go Maja 1, 55-200 Oława, tel./ fax (071) 303 29 71

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Polkowicach
ul. Górna 2, 59-100 Polkowice, tel (076) 724 63 82, fax (076) 847 49 52

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Strzelinie
ul. Kamienna 10, 57-100 Strzelin, tel./ fax (071) 793 89 15

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Środzie Śląskiej

ul. Kilińskiego 28, 53-300 Środa Śląska, tel./ fax (071) 396 62 40

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Świdnicy

ul. Westerplatte 24-26, 58- 100 Świdnica, tel. (074) 852 34 02, fax (074) 850 04 53

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Trzebnicy

ul. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica, tel./ fax (071) 387 28 54

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Wałbrzychu

ul. Wyzwolenia 24, 58- 300 Wałbrzych, tel./ fax (074) 852 34 02

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Wołowie

ul. Inwalidów Wojennych 26, 56-100 Wołów, tel./ fax (071) 389 54 10

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności we Wrocławiu

Pl. Solidarności 1/3/5, 53-661 Wrocław, tel./ fax (071) 781 01 19

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Zgorzelcu

ul. Bohaterów II Armii WP 8, 59-900 Zgorzelec, tel./ fax (075) 775 04 06

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Złotoryi

ul. Miła 18, 59-500 Złotoryja, tel (076) 878 70 32

■ **LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ**

Jeżeli jest już wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, możesz postarać się o legitymację osoby niepełnosprawnej. Legitymację wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Legitymacja uprawnia m.in. do korzystania z ulgowych przejazdów PKP i PKS (78% ulga w przejazdach na leczenie i rehabilitację, w tym na turnusy rehabilitacyjne).

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.)
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r., nr 17, poz. 162),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 1328).

■ ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

Zasady przyznawania ulg na przejazdy komunikacją lokalną (gminną, miejską) określają przepisy lokalne – uchwała Rady Gminy/ Miasta. Oznacza to, że w poszczególnych gminach, miastach obowiązujące przepisy są inne.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, jakie ulgi przysługują osobom niepełnosprawnym w przejazdach komunikacją lokalną w danej gminie, można uzyskać u przewoźnika (np. zakład transportu miejskiego) lub przeczytać w regulaminie przewozów środkami komunikacji gminnej.

Na stronie internetowej Zarządu Dróg i Komunikacji Miejskiej we **Wrocławiu** umieszczona jest informacja o osobach uprawnionych do ulgowych i bezpłatnych przejazdów:
http://www.wroclaw.pl/uprawnienia_do_ulg.dhtml

Informacja dotycząca osób uprawnionych do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w **Jeleniej Górze** znajduje się na stronie:
<http://www.mzk.jgora.pl/pl/taryfa-i-regulamin-przewozu>

Informacja dotycząca osób uprawnionych do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w **Legnicy** znajduje się na stronie Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego Spółka z o.o. w Legnicy:
<http://www.mpk.legnica.pl/przejazdy-ulgowe>

Informacja dotycząca osób uprawnionych do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w **Wałbrzychu** znajduje się na stronie:
<http://zdkium.walbrzych.pl/index.php/cennik-99490/55-ulgi>

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

■ TURNUS REHABILITACYJNY

Jest to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem turnusu jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Osoba niepełnosprawna (posiadająca stosowne orzeczenie) może ubiegać się o dofinansowanie do turnusu pod warunkiem, że:

- zostanie skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod opieką którego się znajduje,
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON,
- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę,
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu,

- złożyć oświadczenie o wysokości osiągniętych dochodów,
- zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji stanie zdrowia, sporządzonej nie wcześniej niż na 3 mies. przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką obecnie się znajduje.

O dofinansowanie do udziału w turnusie może także ubiegać się opiekun osoby niepełnosprawnej. W przypadku starań o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie brane są pod uwagę dochody. Przeciętny miesięczny dochód, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie powinien przekraczać kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym.

Istnieje możliwość otrzymania dofinansowania w sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego, ale wówczas kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Wniosek o dofinansowanie składa się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ogólnokrajowy rejestr ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych oraz niezbędne informacje i druki wniosków można na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej:

<https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swiadczeniobiorcow/turnusy/wyszukiwarka-osrodkow>

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1694).*

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bolesławcu

ul. Zwycięstwa 9, 59-700 Bolesławiec, tel./ fax (075) 735 30 48
e-mail: pcpr.boleslawiec@op.pl
<http://boleslawiec.pcpr.info/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia z siedzibą w Bielawie

ul. Wolności 22/24, 58-260 Bielawa, tel. (o74) 833 98 95, 833 98 96, 748 331 614
e-mail: pcprbielawa@wp.pl
<http://www.pcprdzierzoniow.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie

ul. Kościuszki 15a, 67-200 Głogów, tel./ fax (076) 834 15 03, tel. (076) 831 30 28
e-mail: pcpr_glogow@op.pl
<http://www.pcpr.glogow.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Górze

ul. Armii Polskiej 8, 56-200 Góra, tel./ fax 065/ 543 28 96
e-mail: pcprgora@poczta.onet.pl
<http://pcprgora.samorzady.pl/?ids=1>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze

ul. Szpitalna 12a, 59-400 Jawor, tel./ fax (076) 871 14 11
e-mail: pcpr.jawor@interia.pl
<http://www.pcpr-jawor.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze

ul. Podchorążych 15, 58-508 Jelenia Góra, tel. (075) 647 32 77, fax (075) 647 32 78
e-mail: pcpr@pcpr.jgora.pl
<http://www.pcpr.jgora.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze

ul. Sienkiewicza 6a, 58-400 Kamienna Góra, tel./ fax (075) 645 0231, 645 0233
e-mail: pomoc@pcprkg.pl
<http://www.pcprkg.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku

ul. Kościuszki 2, 57-300 Kłodzko, tel./ fax (074) 865 81 79, 865 82 60, 867 27 85
e-mail: pcpr@powiat.klodzko.pl
<http://www.powiat.klodzko.pl/pcpr/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy

Pl. Słowiański 1, 59-220 Legnica, tel./ fax (076) 724 34 65
e-mail: pcpr.legnica@wp.pl
<http://bip.pcpr.legnica.dolnyslask.pl/?a=1&id=12245>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu

ul. Przemysłowa 4, 59-800 Lubań, tel./ fax (075) 646 11 70, 646 11 71
e-mail: pcpr@powiatluban.pl
<http://www.pcpr.luban.bip.net.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie

ul. Składowa 3, 59-300 Lubin, tel./ fax (076) 847 96 91
e-mail: pcpr@powiat-lubin.pl
<http://www.pcprlubin.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim

ul. Szpitalna 4, 59-600 Lwówek Śląski, tel./ fax (075) 782 56 17, 782 56 41,
tel. 075/ 782 30 73
e-mail: pcpr@powiatlwowecki.pl
<http://www.pcpr.powiatlwowecki.pl/news.php>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu

ul. Trzebnicka 4b, 56-300 Milicz, tel./ fax (071) 384 13 84
e-mail: info@pcprmilicz.pl; pcprmilicz@wp.pl
<http://pcprmilicz.pl/cms/index.php>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy

ul. Słowackiego 10, 56-400 Oleśnica, tel. (071) 314 01 74, fax (071) 314 01 48
e-mail: pcpr.olesnica@onet.eu
http://pcpr.olesnica.pl/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie

ul. 3 Maja 1, 55-200 Oława, tel./ fax (071) 303 29 71, 303 29 87
e-mail: pcpr_olawa@interia.pl
<http://bip.starostwo.olawa.pl/?id=54053>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Polkowicach

ul. Spółdzielcza 2, 59-101 Polkowice, tel./ fax (076) 847 49 52
e-mail: pcpr_polkowice@o2.pl
<http://www.pcpr.polkowice.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie

ul. Kamienna 10, 57-100 Strzelin, tel. (071) 392 30 16, 392 30 17 wew. 43,
fax (071) 392 37 36
e-mail: pcpr-s@o2.pl
<http://pcpr.powiatstrzelinski.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

ul. Kilińskiego 28, 55-300 Środa Śląska, tel./ fax (071) 317 46 32
e-mail: pcpr@powiat-sredzki.pl
<http://pcpr-sredzki.com.pl/index.html>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy

ul. Wałbrzyska 15, 58-100 Świdnica, tel. 074 851-50-10, fax 074 851-50-11
e-mail: pcpr@pcpr.swidnica.pl
<http://www.pcpr.swidnica.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy

ul. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica, tel. (071) 387 05 96, fax (071) 312 01 11
e-mail: pcprtrzebnica@wp.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu

ul. Limanowskiego 10 58-300 Wałbrzych, tel. (074) 666 63 00, 666 63 01
e-mail: sekretariat@pcpr.walbrzych.pl
<http://www.pcpr-bip.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie

ul. Inwalidów Wojennych 24, 56-100 Wołów, tel./ fax (071) 389 53 00,
tel. (071) 389 59 10
e-mail: pcpr@powiatwolowski.pl
<http://pcpr.powiatwolowski.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu

ul. Kościuszki 131, 50-440 Wrocław, tel. (071) 722 18 60, fax (071) 722 18 69
e-mail: pcpr@pcpr.wroclaw.pl
<http://www.pcpr.wroclaw.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich

ul. B. Prusa 5, 57-200 Ząbkowice Śląskie, tel. (074) 815 60 00, 815 68 28,
fax (074) 815 73 16
e-mail: pcpr@zabkowice-powiat.pl
<http://www.zabkowice-powiat.pl/portal/index.php?d=121>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu

ul. II Armii Wojska Polskiego 8, 59-900 Zgorzelec, tel. (075) 776 15 05,
fax (075) 775 55 87
e-mail: pcpr@powiat.zgorzelec.pl
<http://www.pcpr.powiat.zgorzelec.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotoryi

Al. Miła 18, 59-500 Złotoryja, tel. (076) 878 70 32, fax (076) 878 69 55

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze

ul. Jana Pawła II nr 7, 58- 506 Jelenia Góra, tel. (075) 75 23 951,
647 85 78, fax (075) 76 76 577
e-mail: sekretariat@mops.jelenia-gora.pl
<http://www.mops.jelenia-gora.pl/>

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy

ul. Poselska 13, 59- 220 Legnica, tel. (076) 722 18 01,

fax (076) 722 18 31

e-mail: mopslegnica@interia.pl

www.mops.lca.pl

Miejski Ośrodek Opieki Społecznej we Wrocławiu

ul. Strzegomska 6, 53- 611 Wrocław, tel. (071) 782 23 00 (01, 02, 03),

fax (071) 782 24 05

e-mail: sekretariat@mops.wroclaw.pl

www.mops.wroclaw.pl

■ DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą starać się o dofinansowanie zakupu sprzętu mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Nie ma określonej listy tych sprzętów. Przez bariery techniczne należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie takiej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym. Przez bariery w komunikowaniu się należy rozumieć ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja bariery w komunikowaniu się ma powodować umożliwienie osobie niepełnosprawnej sprawniejsze i bardziej swobodne porozumiewanie się oraz przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 80% kosztów tego przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych może być przyznawane raz na trzy lata.

O dofinansowanie to mogą ubiegać się osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, stopniem niepełnosprawności. Dofinansowanie przyznaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Tam też można otrzymać i ożyć stosowny wniosek.

- **Gdzie szukać informacji?** ►► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 czerwca 2002 r.

w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 861 z późn. zm.).

VII. WSPARCIE DLA DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

Osoby dorosłe z autyzmem
lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi,
które zakończyły edukację
(maksymalnie mogą uczyć się do 24 r.ż.) nie mają obecnie dostatecznego dostępu do
zróżnicowanych ofert
w zakresie dziennej aktywności
czy aktywizacji społecznej i zawodowej.

Rodzice mogą poszukiwać miejsca w następujących placówkach:

■ ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

W ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS), które są przeznaczone dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to zazwyczaj dzienne ośrodki wsparcia, choć mogą także funkcjonować jako ośrodki całonocowe, okresowego pobytu. W większości są prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, rzadziej przez organizacje pozarządowe.

ŚDS są ukierunkowane na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, działania zmierzające do poprawy funkcjonowania i jakości życia poprzez rozwijanie umiejętności, zdolności i zainteresowań.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.).

- **Gdzie szukać informacji?** ► O tym, czy w Twojej miejscowości funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, możesz dowiedzieć się w Ośrodku Pomocy Społecznej lub w

Wydziale Polityki Społecznej w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim

Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław, tel. (071) 340 67 86, fax (071) 340 63 89

e-mail: e.kostecki@duw.pl, d.grzybowska@duw.pl

<http://www.duw.pl/Wydzial,Polityki,Spoecznej,401.html>

lub w

Dolnośląskim Ośrodku Polityki Społecznej we Wrocławiu

ul. Jana Pawła II nr 8 (budynek A), 50-043 Wrocław, tel./ fax (071) 784 57 53

e-mail: dops@dops.wroc.pl

<http://www.dops.wroc.pl/kontakt.php>

Jelenia Góra

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Jana Pawła II nr 7, 58- 506 Jelenia Góra, tel. (075) 75 23 951, 64 78 578,
fax (075) 76 76 577
e-mail: sekretariat@mops.jelenia-gora.pl

Legnica

Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Wsparcia

ul. Wojska Polskiego 20, 59-220 Legnica, tel. (076) 722 07 90

Wrocław

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Słowackiego 8, 56-400 Wrocław, tel. (071) 314 45 77

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Szkolna 11, 54-007 Wrocław, tel (071) 349 45 80, 349 46 21

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Stawowa 1A, 50-015 Wrocław, tel./fax (071) 344 78 02
e-mail: sds@ostoja.org.pl
<http://www.ostoja.org.pl/wew.php?id=5&pid=5>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kiełczowska 43 bud. 6, 51-315 Wrocław, tel. (071) 794 78 91
e-mail: opiekaitroska@kn.pl
www.opiekaitroska.pl/tag/srodowiskowy-dom-samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy CURATUS

ul. Kleczkowska 5 - oficyna, 50-227 Wrocław, tel./ fax (071) 329 09 19
e-mail: sdscuratus@gmail.com
<http://sdscuratus.freehost.pl/>

powiat bolesławiecki

I Środowiskowy Dom Samopomocy

Al. Tysiąclecia 30 lok. 2, 59-700 Bolesławiec, tel./ fax (075) 732 86 83, 738 03 56
e-mail: s1000@wp.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Parkowa 11, 59-700 Bolesławiec, tel. (075) 644 76 08

powiat dzierzoniowski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. 3 Maja 20, 58-260 Bielawa, tel. (074) 645 05 81
e-mail: dyrektor@sdsbielawa.pl
<http://www.sdsbielawa.pl/>

powiat głogowski

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
ul. Neptuna 33, 67-200 Głogów, tel. (076) 833 94 36

powiat górski

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Hirszfelda 5, 56-200 Góra, tel. (065) 543 22 66

powiat kłodzki

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. 1 Maja 20, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. (074) 811 17 85

Środowiskowy Dom Samopomocy
Wójtówka 1, 57-540 Wójtówka Łądek Zdrój, tel. (074) 814 71 05

powiat milicki

Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Wsparcia
ul. Wojska Polskiego 38, 56-300 Milicz, tel. (071) 383 11 55

powiat oleśnicki

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Słowackiego 8, 56-400 Oleśnica, tel. (071) 314 38 52

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Parkowa 14, 56-410 Dobroszyce, tel. (71) 314 12 76

powiat średzki

Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej z Filią w Piersnie
ul. Kilińskiego 28, 55-300 Środa Śląska, tel. (071) 317 46 32

powiat świdnicki

Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Wsparcia
ul. Mieczysława Kozara-Słobódzkiego 28, 58-100 Świdnica, tel. (074) 850 04 53
e-mail: swidnica@neostrada.pl

powiat trzebnicki

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Rybacka 17A, 55-140 Żmigród, tel (071) 385 36 72

powiat wałbrzyski

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Topolowa 35, 58-300 Wałbrzych, tel. (074) 666 63 00

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Duracza 15a, 58-309 Wałbrzych, tel (074) 666 23 23
e-mail: sds@mops.walbrzych.pl

powiat wołowski

Środowiskowy Dom Samopomocy – Powiatowy Ośrodek Wsparcia
ul. Inwalidów Wojennych 26, 56-100 Wołów, tel./ fax (071) 389 42 90
e-mail: powwsparcia@o2.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Rynek 18, 56-120 Brzeg Dolny, tel. (071) 319 56 62

powiat złotoryjski

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Bolesława Chrobrego 1, 59-500 Złotoryja, tel. (076) 878 34 29

■ WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły już edukację, miejscem rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty mogą być organizowane m.in. przez organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

Uczestnikami WTZ mogą być jedynie osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności oraz z zaznaczonym w tym orzeczeniu wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie terapii.

Efekty aktywizacji zawodowej i społecznej powinny być oceniane nie rzadziej niż co 3 lata. Z założenia terapia zajęciowa i rehabilitacja w warsztatach powinny przygotowywać osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r., nr 63, poz. 587).*

Jelenia Góra

Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Upośledzeniem Umysłowym – Koło Terenowe

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Waryńskiego 14, 58-500 Jelenia Góra, tel. (075) 764 78 18, fax (075) 752 59 61
e-mail: wtz.jeleniagora@psouu.org.pl
www.jeleniagora.psouu.org.pl

Polskie Towarzystwo Walki Z Kalectwem - Oddział W Jeleniej Górze

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Kiepury 44, 58-506 Jelenia Góra, tel. (0 75) 643 01 63
e-mail: wtzjelenia@wp.pl
www.wtzjelenia.za.pl

Legnica

Fundacja Na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Okrzei 10, 59-220 Legnica

Fundacja Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Roosevelta 27, 59-220 Legnica, tel./fax (076) 724 51 19
e-mail: ewelina@wtz.legnica.pl
<http://www.wtz.legnica.pl/>

Stowarzyszenie Przyjaciół I Rodziców Osób Z Upośledzeniem Intelktualnym "Jutrzenka"

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Wrocławska 93 lok. 2, 59-220 Legnica, tel (076)723 80 70

Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Legnickiej im. Św. Franciszka z Asyżu

ul. Poselska 14-16, 59-220 Legnica, tel. (076) 72 44 337
http://www.legnica.caritas.pl/index_dane.php?p=wtz

Wrocław

Dolnośląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym "Ostoja"

Srodowiskowy Dom Samopomocy „Ostoja”
ul. Stawowa 1a, 50-015 Wrocław, tel. 71 3447802

Fundacja im. Brata Alberta

Warsztat Terapii Zajęciowej "Wspólnota"
ul. Wystawowa 1, 51-618 Wrocław, tel (071) 71) 348 59 83
e-mail: biuro@fundacja-wro.id.pl
ul. Smocza 4,51-520 Wrocław, tel. 071/ 347 29 76
[www. Fundacja-wro.id.pl](http://www.Fundacja-wro.id.pl)

Fundacja Imieniem Błogosławionego Ojca Damiana

**Warsztaty Terapii Zajęciowej Dla Osób Niepełnosprawnych Umysłowo "U Ojca
Damiana"**

ul. Snopkowa 5, 52-225 Wrocław, tel. (071) 373 04 70, fax (071) 351 76 30

powiat bolesławiecki

Stowarzyszenie Rodziców Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski w Bolesławcu

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Grunwaldzka 7, 59-700 Bolesławiec, tel./ fax (075) 644 81 46
e-mail: wtzbc@op.pl
www.wtz.bolec.info

powiat dzierzoniowski

Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Upośledzeniem Umysłowym - Koło Terenowe

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Świdnicka 26, 58-200 Dzierżoniów, tel. (074) 831 46 86

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Szkolna 6, 58-240 Piława Górna, tel. (074) 837 25 99

<http://www.wtz-pilawagorna.za.pl/joomla/>

powiat głogowski

Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Głogowie

Warsztaty Terapii Zajęciowej "Arka"

ul. Perseusza 9, 67-200 Głogów, tel./ fax (076) 834 65 01

e-mail: zk.glogow@psouu.org.pl

www.psouu.glogow.free.ngo.pl

powiat jaworski

Koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Paderewskiego 6, 59-400 Jawor, tel./ fax (076) 871 05 78

e-mail: wtz@wtz-jawor.pl

www.wtz-jawor.pl

powiat legnicki

Spółeczne Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Kolejowa 9, 59-225 Chojnów, tel. (076) 818 82 14

e-mail: wtz-chojnow@wp.pl

<http://wtz.chojnow.eu/>

powiat lubański

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Oddział Miejski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Zawidowska 4b, 59-800 Lubań, tel./ fax (075) 721 60 86

e-mail: wtz_luban@wp.pl

<http://wtzluban.pl/>

powiat lubiński

Stowarzyszenie "Dać Nadzieję"

Warsztaty Terapii Zajęciowej "Kameleon"

ul. Składowa 3, 59-300 Lubin, tel. (076) 841 10 76

(ul. Wyszyńskiego 6 „Akademia życia”)

tel. (076) 746 05 06

e-mail: wtzkameleon@o2.pl

Fundacja im. Brata Alberta w Krakowie

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Odrodzenia 8, 59-300 Lubin, tel. (076) 844 36 25, 0 600 284 449,

fax (076) 724 94 69

e-mail: fbalubin@pertus.com.pl; przytulisko@interia.pl

powiat lwówecki

Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Legnickiej

im. św. Krzysztofa

ul. Kościelna 21, 59-600 Lwówek Śląski, tel. (075) 734 77 19

http://www.legnica.caritas.pl/index_dane.php?p=wzt

powiat milicki

Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych

ul. Kopernika 20, 56-300 Milicz, tel./ fax (071) 383 00 14

e-mail: milickiespdion@wp.pl

<http://mspdion.home.pl/index.php?page=1-2>

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Osadnicza 1C, 56-300 Milicz, tel.(071) 383 11 55

e-mail: wtz@mspdion.org.pl

powiat oleśnicki

Dom Pomocy Społecznej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Stawowa 23, 56-410 Dobroszyce, tel./fax. (071) 314 11 13, tel. (071) 397 63 36

e-mail: wtzdobroszyce@o2.pl

<http://wtz-dobroszyce.org.pl/>

powiat strzeliński

Stowarzyszenie Św. Celestyna

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. (071) 395 81 50

<http://www.celestyn.pl/oferta;terapia-zajeciowa;o-terapii>

powiat trzebnicki

Trzebnickie Stowarzyszenie "Uśmiech Dziecka" w Trzebnicy

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Stawowa 1, 55-100 Trzebnica, tel./ fax (071) 312 15 00 wew. 15

e-mail: wtztrzebnica@gazeta.pl

www.wtztrzebnica.prv.pl

powiat wałbrzyski

Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem

Umysłowym – Koło w Wałbrzychu

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Nałkowskiej 4a, 58-309 Wałbrzych, tel./ fax (074) 843 60 52

e-mail: wtz.walbrzych@psouu.org.pl

<http://wtz.walbrzych.szm.com/>

Zespół Szkół Specjalnych

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Chrobrego 35, 58-300 Wałbrzych , tel./ fax (074) 840 22 96

e-mail: ogrodowa@wp.pl

<http://walbrzych.owes.pl/baza-podmiotow/podmiot/warsztat-terapii-zajeciowej-przy-zespole-szkol-specjalnych-wtz/>

powiat ząbkowicki

Dom Pomoc Społecznej

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Opolnica 58, 57-256 Bardo, tel. (074) 817 17 30

powiat zgorzelecki

Fundacja "Niepełnosprawnym i Oczekującym Pomocy"

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Traugutta 77b, 59-900 Zgorzelec, tel./ fax (075) 775 37 42

e-mail: fawtz@poczta.onet.pl

www.wtzzgorzelec.pl

powiat złotoryjski

Urząd Miasta i Gminy

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Kościuszki 2, 59-540 Świerzawa, tel. (075) 713 57 26

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Staszica 2, 59-500 Złotoryja, tel. (076) 878 83 18, fax (076) 878 83 16

e-mail: wtz@frpz.org.pl

<http://frpz.org.pl/wtz/>

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dot. Warsztatów Terapii Zajęciowej w Twojej gminie, powiecie można znaleźć w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

■ ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

W zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) zatrudnia się osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach, do których można zwrócić się o pomoc. Zakład aktywności może być utworzony przez gminę, powiat, fundację, stowarzyszenie.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2007 r., nr 242, poz. 1776).*

Jelenia Góra

Caritas Diecezji Legnickiej

Zakład Aktywności Zawodowej "Rosa"

ul. Żeromskiego 2, 58-600 Jelenia Góra, tel. (075) 649 51 80

e-mail: zazrosajgora@wp.pl

powiat strzeliński

Stowarzyszenie Św. Celestyna

Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. (071) 395 81 01, fax (071) 395 81 02

e-mail: sekretariat@celestyn.pl

<http://www.celestyn.pl/>

Zakład Aktywności Zawodowej "Celestyn"

Mikoszów 9a, 57-100 Mikoszów poczta Strzelin, tel./ fax (071) 392 46 78

e-mail: biuro@zaz.celestyn.pl

www.zaz.celestyn.pl

powiat złotoryjski

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Skowronia Góra 3, 59-540 Świerzawa, tel (075) 713 48 90, fax (075) 713 44 70

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy osobom z autyzmem i ich rodzinom, powstają organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Bardzo często zakładają je rodzice dzieci czy młodych osób z autyzmem lub profesjonaliści. Stowarzyszenia i fundacje utrzymują się m.in. z pieniędzy przekazywanych przez grantodawców – realizują projekty, w ramach których okresowo podejmowane są różnorodne działania (np. zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, poradnictwo prowadzone przez okres 12 miesięcy).

Organizacje prowadzą często grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zajęcia specjalistyczne dla osób z autyzmem. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach gdzie można zwrócić się o pomoc.

■ Spis organizacji w województwie dolnośląskim

Wrocław

● **Dolnośląskie Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu**

ul. J. Lelewela 13/6, 53-505 Wrocław, tel. (071) 342 72 08
e-mail: autyzm7@o2.pl
<http://www.autyzm.wroclaw.pl/>

Stowarzyszenie prowadzi:

Klub Aktywności „Po Drodze” dla młodzieży i dorosłych osób z autyzmem
ul. Głogowska 30, 53-621 Wrocław, tel. (071) 342 72 08

● **Fundacja „Promyk Słońca”**

ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w. 30,
fax (071) 782 77 7 w. 40
e-mail: fundacja@promykslonca.pl
<https://www.promykslonca.pl/>

Fundacja prowadzi:

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
„Promyk Słońca”
tel. (071) 367 05 44 (w godz. 8.00-16.00)
e-mail: poradnia@promykslonca.pl
<http://www.ppp.promykslonca.pl/>

NZOZ Centrum Diagnostyczno-Rehabilitacyjnego „Promyk Słońca”
Przychodnię

*- wizyty w ramach NFZ: tel. (071) 782 77 77 wew. 21; 22
lub (071) 367 68 49*

e-mail: rejestracja@promyk.wroc.pl

*- wizyty płatne, Medicover, Enel - Med oraz EEG i EMG: (071) 782 77 77
wew. 36 lub (071) 367 05 44*

Integracyjny Żłobek

*ul. Manganowa 10, 53-441 Wrocław, tel. (071) 794 68 85
https://www.promykslonca.pl/pl/obek-integracyjny*

Publiczne Przedszkole Integracyjne „Promyk Słońca”

*ul. Swobodna 8a, 50-088 Wrocław, tel. (071) 782 77 77 w.33
https://www.promykslonca.pl/pl/przedszkole-integracyjne*

Międzynarodowy Instytut Nowych Technologii

https://www.promykslonca.pl/pl/mint

Instytut Spraw Społecznych

https://www.promykslonca.pl/pl/instytut-spraw-spoecznych

● **Fundacja Krystyny Ciołkosz „Za szybą”**

*ul. Armii Krajowej 4a/ 4, 50-541 Wrocław, te. (071) 360 41 44, 0516 059 860
email: info@fundacjazaszyba.org.pl, fundacjazaszyba@gmail.com
www.fundacjazaszyba.org.pl*

● **Polskie Stowarzyszenie Terapii Behawioralnej**

oddział Association for Behavior Analysis International™

*Os. Wysokie 7, 31-971 819, tel. /fax (012) 642 27 90
e-mail: biuro@pstb.org
gadu-gadu:16068821
skype: pstb-biuro
http://www.pstb.org/*

Stowarzyszenie prowadzi:

Ambulatorium Terapii Behawioralnej

Filię we Wrocławiu

*ul. Kamiennogórska 16, 54-034 Wrocław, tel. (012) 642 27 90
e-mail: biuro@pstb.org*

powiat jeleniogórski

● **Fundacja „Czarodziejska Góra”**

*Mnisków 31, 58-520 Janowice Wielkie, tel./ fax (075) 751 57 42,
tel. kom. 0 604 200 961, 0 606 232 595
email: fundacja@czarodziejskagora.org.pl
http://www.czarodziejskagora.org.pl/*

powiat milicki

- **Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych**
ul. Kopernika 20, 56-300 Milicz, tel/ fax (071) 383 00 14
e-mail: milickiespdion@wp.pl
<http://mspdion.home.pl/index.php?page=1-2>

Stowarzyszenie prowadzi:

Dzienny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
tel. (071) 384 11 10, fax (071) 383 12 57
e-mail: dorw@mspdion.org.pl
<http://mspdion.home.pl/>

NZOZ Rehabilitacja Dzieci z Zaburzeniami Wieku Rozwojowego
tel. do rejestracji: (071) 383 10 99
e-mail: nzo@mspdion.org.pl

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Osadnicza 1C, 56-300 Milicz, tel.(071) 383 11 55
e-mail: wtz@mspdion.org.pl

powiat oławski

- **Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom "Tęcza"**
ul. Iwazkiewicza 11B, 55-200 Oława, tel. (071) 303 81 00,
tel. kom. 0 600 387 816
e-mail: spdtecza@wp.pl
<http://www.tecza-olawa.pl/>

powiat strzeliński

- **Stowarzyszenie Świętego Celestyna**
Mikoszów 27, 57-100 Strzelin, tel. sekretariat (071) 395 81 01,
rejestracja: 395 81 00, fax (071) 395 81 02
e-mail: sekretariat@celestyn.pl
www.celestyn.pl

Stowarzyszenie prowadzi:

Centrum Rehabilitacji i Neuropsychiatrii "CELESTYN" NZOZ
Poradnię dla Osób z Autyzmem
tel. (071) 395 8100

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi
tel. (071) 395 81 74
- grupa przedszkolna dla dzieci z autyzmem

Niepubliczna Szkoła Specjalna Podstawowa
tel. (071) 395 81 74

Niepubliczne Gimnazjum Specjalne
tel. (071) 395 81 74

Niepubliczna Szkoła Przysposabiająca do Pracy
tel. (071) 395 81 74

Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy
tel. (071) 395 81 19

Warsztaty Terapii Zajęciowej
tel. (071) 395 81 50

Zakład Aktywności Zawodowej "Celestyn"
Mikoszów 9a, 57-100 Mikoszów poczta Strzelin, tel./ fax (071) 392 46 78
e-mail: biuro@zaz.celestyn.pl
www.zaz.celestyn.pl

Więcej informacji na temat świadczeń i uprawnień dla osób z autyzmem i ich rodzin

mogą Państwo uzyskać

w Ośrodku Informacyjno-Prawnym Fundacji SYNAPSIS

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa, tel. (022) 825 01 34

e-mail: poradnictwo@synapsis.waw.pl

www.synapsis.org.pl

Skargi na łamanie praw dziecka przyjmuje:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32

00-450 Warszawa

tel. (022) 583 66 00, 800 12 12 12

fax (022) 583 66 96

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

<http://www.brpd.gov.pl/>

Biuro jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 08.15 - 16.15